MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra výtvarné výchovy

Ilustrovaný průvodce pro děti

Doprovodný text k praktické části diplomové práce

Vedoucí diplomové práce:
doc. Mgr.A. Pavel Noga, ArtD.

Vypracovala:
Mgr. Kamila Hýžová

Brno 2017

Bibliografický záznam

HÝŽOVÁ, Kamila. *Ilustrovaný průvodce pro děti*: Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy, 2017. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr.A. Pavel Noga, ArtD.

Hlavní částí diplomové práce je praktický umělecký výkon spočívající v tvorbě ilustrovaného průvodce. Předložený text má charakter doprovodného teoretického textu náležícího ke stěžejní praktické části závěrečné práce.

Doprovodná textová část diplomové práce obsahuje 78 914 znaků, tedy necelých 44 normalizovaných stran textu.

Anotace

Stěžejní praktickou částí diplomové práce je tvorba ilustrovaného průvodce pro děti po Valašském Meziříčí. Teoretická část mapuje situaci ve výtvarném doprovodu české dětské knihy od devadesátých let po současnost, přibližuje produkci nakladatelství pro dětskou literaturu, popisuje různé tendence v ilustraci knih pro dětské recipienty a uvádí příklady současných tvůrců. Detailně prozkoumává historický a geografický kontext nejen Valašska, ale i města Valašského Meziříčí a v něm se nacházejících nejvýznamnějších památek. Doprovodný text obsahuje také vysvětlení postupu tvorby ilustrovaného průvodce a jeho následného využití.

Klíčová slova

ilustrace, kresba, dětská literatura, kniha, průvodce, Valašské Meziříčí, historie, architektura

Abstract

The main practical part of the thesis is the creation of an illustrated guide for children through Valašské Meziříčí. The theoretical part presents the situation in the artistic accompaniment of the czech children's book from the nineties to the present and approaches the production of the publishing houses for children's literature. Moreover it describes various tendencies in book illustration for children's recipients and gives examples of contemporary creators. It examines in detail the historical and geographical context not only of Wallachia but also of the town Valašské Meziříčí and its most important monuments. The accompanying text also provides an explanation of the illustrated guide creation and utilization.

Key words

illustration, drawing, children's literature, book, guide, Valašské Meziříčí, history, architecture

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem závěrečnou diplomovou práci vypracovala samostatně, s využitím pouze citovaných literárních pramenů, dalších informací a zdrojů v souladu s Disciplinárním řádem pro studenty Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.“

V Brně dne

……..……

Mgr. Kamila Hýžová

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce doc. Mgr.A. Pavlu Nogovi, ArtD., za cenné rady, které mi poskytl při konzultacích této práce. Děkuji i svým rodičům a blízkým za podporu během studia.

Obsah

TEORETICKÁ ČÁST

ÚVOD 9
1. Výtvarný doprovod české dětské knihy od devadesátých let po současnost 10
1.1 Nakladatelství a edice literatury pro děti a mládež 11
1.2 Estetické tendence v literatuře pro děti a mládež 13
1.2.1 Tradice a precizní formulace 14
1.2.2 Poetika bilderbuchů 15
1.2.3 Návraty k nonsensu 16
1.2.4 Nelíčenost a přirozený výraz 16
1.2.5 Na hranici s komiksem 17
1.2.6 Shrnutí 19
2. Územní vymezení a historie Valašska 20
2.1 Územní vymezení a historie Valašského Meziříčí 23
2.2 Náměstí 25
2.3 Zámek Žerotínů, Galerie Kaple a Galerie Sýpka 26
2.4 Zámek Kinských 27
2.5 Sakrální stavby 28
2.6 Památky v Krásně 30
2.7 Vybrané vily a rodinné domy 31
2.8 Zemský ústav pro hluchoněmé 32
2.9 Hvězdárna Valašské Meziříčí 32
2.10 Moravská gobelínová manufaktura 33

UMĚLECKO-DIDAKTICKÁ ČÁST

3. Výtvarná inspirace 35
3.1 Miroslav Šašek 35
3.2 Petra Josefína Stibitzová 36
3.3 Beatrice Alemagna 37
4. Technika a zpracování ilustrovaného průvodce 38
5. Využití v praxi 40
ZÁVĚR 41
LITERATURA A PRAMENY 42
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA 45

ÚVOD

Cílem diplomové práce je vytvoření ilustrovaného dětského průvodce po městě Valašské Meziříčí. Doprovodný text práce s názvem *Ilustrovaný průvodce pro děti* doplňující stěžejní praktický výkon je složen z části teoretické a umělecko-didaktické. První kapitola se snaží zmapovat situaci ve výtvarném doprovodu české dětské knihy od devadesátých let po současnost. Přibližuje produkci nakladatelství pro dětskou literaturu, popisuje různé tendence v ilustraci knih pro dětské recipienty a uvádí příklady současných tvůrců. Druhá kapitola je již přípravou pro tvorbu vlastního autorského ilustrovaného průvodce. Detailně prozkoumává historický a geografický kontext nejen Valašska, ale i města Valašského Meziříčí a v něm se nacházejících nejvýznamnějších památek, mezi něž je zařazeno náměstí a jeho nejbližší okolí, zámky Žerotínů a Kinských, stavby sakrálního zaměření, pamětihodnosti v městské části Krásno nad Bečvou, vybrané architektonicky zajímavé vily a rodinné domy, bývalý Zemský ústav pro hluchoněmé, obě budovy hvězdáren a Moravská gobelínová manufaktura.

Část umělecko-didaktická blíže vysvětluje postup tvorby ilustrovaného průvodce a aspekty, které byly při jeho tvorbě brány v potaz. Představuje hlavní výtvarné inspirační zdroje k tvorbě ilustrovaného průvodce, seznamuje se specifiky umělecké tvorby Miroslava Šaška, Petry Josefiny Stibitzové a Beatrice Alemagna. Tato část je zakončena krátkou kapitolou věnující se využití průvodce v praxi.

Motivací k tvorbě této práce je mi osobní vztah k městu Valašskému Meziříčí, v němž jsem prožila většinu svého života. Ač bych před napsáním této diplomové práce mohla říci, že své město dobře znám, nic mou mysl neotevřelo více než ponoření se do jeho historie hlouběji. Historický vývoj města i kraje totiž neodmyslitelně patří k podobě města, jakou má dnes. Některé z míst i staveb v této práci znovuobjevuji a ve vlastním průvodci se mé město pokouším zobrazit jako vážné i energické a historické i moderní.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Výtvarný doprovod české dětské knihy od devadesátých let po současnost

O dnešní společnosti můžeme často slýchávat, že je neosobní, uspěchaná či konzumní. Západní civilizace se odklání od tradičních hodnot a snaží se navozovat hodnoty nové, jež by měly člověka intelektuálně uspokojovat. Životní styl lidí je rychlý, dynamický a flexibilní, využívající k touze po vědění nových technologií. Mohlo by se proto zdát, že tak trvalá a stabilní umělecká hodnota, kterou má kniha a s ní spojená literatura a ilustrace, se stává nudnou a nezajímavou.

Takto to ovšem s knihou a s povědomím o ní, zejména mezi dětskými recipienty, nebývalo vždy. Až devadesátá léta přinášejí v literatuře u nás velké změny. Po převratu roku 1989 přestává fungovat centralizovaný systém produkce literatury pro dospělé i děti a nastává doba enormního vydávání knih. Období, kdy se plánovala vydání každé knihy měsíce dopředu spojená s fenoménem tzv. knižních čtvrtků a doslova hladem po knihách, jsou pryč. Cenzura neexistuje a dominantní postavení státních nakladatelství se uvolňuje. Tendencí knižního trhu je dohánět léta zákazů určitých typů literatury, témat i „škodlivých“ autorů. Objevují se tedy reedice dávno zapomenutých svazků, ale nakladatelská volnost s sebou přináší i literární a výtvarný brak.[1]

Počátek devadesátých let je proto ve znamení liberalizace, ale také chaosu. Potřeba vydat díla autorů, kteří v období totality nemohli publikovat, ale také touha nových nakladatelských domů po zisku proto způsobuje nepřehlednost a čtenáři jsou novou literaturou brzy přesyceni. Knižní trh se atomizuje a o obrovském množství nově vydaných knih již není možné vést věrohodné údaje a zorientovat se v něm.[2] Prodej dětských knih je zneužíván ke snadnému výdělku a o tom svědčí i jejich tehdejší kvalita. Jsou literárně, ilustrátorsky i typograficky kýčovité a laciné. I v této době však vznikla hrstka děl, která ostatní převyšovala některou svou dílčí složkou. Mezi takové můžeme zařadit například knihu *Svět v obrazech*

[1] Srov. REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 10.
[2] Srov. Tamtéž.

(1996) Aloise Mikulky, kde převažují prvky výtvarné nad textovými, ale přesto se funkčně doplňují.[3]

Druhá polovina devadesátých let se od pouhé triviality odklání a čtenáři začínají opět sahat po literatuře hodnotné. K tomuto procesu nemálo pomáhá také založení literární soutěže Zlatá stuha, která představuje kvalitní tvorbu domácí i překladatelskou a bere v potaz také výtvarnou součást díla.[4]

1.1 Nakladatelství a edice literatury pro děti a mládež

Vydavatelskou tradici s návraty k prověřeným dílům literární tvorby pro děti a mládež dlouhodobě představuje nakladatelství Albatros. Založeno bylo v roce 1949 pod názvem Státní nakladatelství dětské knihy a o dvacet let později získalo současný název. Dnes jej zaštiťuje mediální dům Albatros Media a. s. a těží zejména z tvorby dávno zavedených autorů (např. Zdeněk Miler, Helena Zmatlíková) a ze své exkluzivity k vydávání knížek Astrid Lindgrenové a příběhů Harryho Pottera J. K. Rowlingové na území České republiky.[5]

V roce 1997 je založen Meander, který doposud vydává pouze originální a vysoce esteticky hodnotné knihy. Edice Modrý slon je umělecky zaměřená a nabízí vždy prvních sto výtisků nové knihy s podpisem autora i ilustrátora. Edice Pro Emu nabízí širokou škálu českého i zahraničního komiksu.[6] Jednoznačně nejvýraznějším tvůrcem Meandru je umělec se širokým zápřahem a držitel Ceny Jindřicha Chalupeckého a ocenění Magnesia Litera, Petr Nikl. Poetika jeho knih s fantastickými tvory vyobrazenými jemnou barevností okouzlila nejedno dítě i dospělého. Mezi jeho nejznámější knihy patří *Pohádka o Rybitince* (2001), *O Rybabě a Mořské duši* (2002), *Záhádky* (2007) či *Jěléňovití* (2008). Dalšími výtvarníky spolupracujícími s tímto nakladatelstvím jsou například Galina Miklínová, Michaela Černická a Petra Josefína Stibitzová.

---

[3] Srov. KNITLOVÁ, Michaela. *Obrázková kniha v literatuře pro děti a mládež v 90. letech a současnosti.* Brno 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra české literatury, s. 59.

[4] Srov. REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 11.

[5] Srov. O Albatrosu In: *Albatros.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-10-17]. Přístupné z: <*http://www.albatros.cz/o-nas/o-albatrosu/*>

[6] Srov. KNITLOVÁ, Michaela. *Obrázková kniha v literatuře pro děti a mládež v 90. letech a současnosti.* Brno 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra české literatury, s. 38.

Popokatepetl je malým rodinným nakladatelstvím vznikajícím v roce 1997, jehož počátky jeho zakladatelka sama popisuje takto: *„Nakladatelství Popokatepetl jsem založila pro potěšení, abychom mohli vydávat krásné knížky bez kompromisů. Pro radost z jejich obsahu i formy, grafické úpravy, kvality tisku, papíru, vazby… “*[7] Skalními tvůrci jsou zde spisovatelka Libuše Palečková a ilustrátoři Veronika a Josef Palečkovi. Kromě dětských knížek nakladatelství občas vydává také kalendáře, novoročenky či ilustrované výroční zprávy.

Od roku 2000 existuje nakladatelství Baobab, které si zakládá na tvorbě knih aktivizujících a tzv. crossover, tedy určených dětským i dospělým čtenářům. Výsledkem jsou originální knihy rozvíjející dětskou fantazii. Svatava Urbanová pojmenovává díla z produkce Baobabu jako estetické a artefakty, které specifikuje takto: *„Autoři Baobabu přicházejí s promyšleně koncipovanými projekty, s vědomě propojenými vazbami mezi obrazem a textem, kombinují lingvistické a vizuální kódy tak, že mnohdy vytvářejí autonomní prostorové útvary, u nichž je obtížné striktně určovat dílčí jednotky.“*[8] Ilustrátoři zde spolupracují přímo s autory textů na syntéze komplexních uměleckých celků. Mezi významné umělce tvořící pod touto značkou můžeme zařadit například Michaelu Kukovičovou, Evu Volfovou, Daisy Mrázkovou nebo Terezu Říčanovou.

Mezi nakladatelství literatury ne pouze pro dětské recipienty, avšak vydávající velmi kvalitní knihy v edicích pro děti a mládež, můžeme zařadit Host, Slovart (dříve samostatné nakladateství Brio), Práh, Paseku či Labyrint, který je zároveň i kulturní revue.

Za vhodné považuji uvést i naopak dlouhodobě kvalitou průměrnou či až přímo nekvalitní produkci knih pro děti nakladatelství následujících. Pražský Egmont Publishing je taktéž součástí mediální skupiny Albatros Media a. s. a vlastní výhradní právo na vydávání knih Walta Disneyho. Na svém webu popisuje cíle své produkce pro děti takto: *„Knihy pro děti a mládež z produkce nakladatelství Egmont představují svým čtenářům pozitivní vzory a hodnoty naší společnosti a vedou je k tomu, aby dokázali rozlišovat mezi dobrem a zlem a předvídat důsledky svého jednání.“*[9] Knihy jsou však svým zpracováním triviální a nepůvodní a sázejí pouze na vzhledově atraktivní křiklavé obálky knih s postavami známými z televize.

---

[7] PALEČKOVÁ, Veronika. Popokatepetl. *Popokatepetl.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-10-14]. Přístupné z: *<https://zlin.idnes.cz/vyroci-bitvy-s-turkem-v-hrozenkovskem-prusmyku-fuv-/zlin-zpravy.aspx?c=A131005_1984736_zlin-zpravy_ras>*

[8] URBANOVÁ, Svatava. Prostor pro aktivní konkretizaci. *Ladění.* 2007, č. 3, s. 9.

[9] O nakladatelství Egmont In: *Egmont Publishing.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-10-17]. Přístupné z: *<http://www.egmont.cz/o-nas/o-egmontu/>*

O mnohém svědčí také fakt, že k vůbec nejúspěšnějším knihám v celé historii nakladatelství patří například tituly z edic Pokémon.[10]

Do skupiny patřící k nakladatelskému domu Albatros Media a. s. spadá také havlíčkobrodský Fragment, který původně pod názvem Jan Eisler – Fragment vznikl v roce 1991. Zaměřuje se především na produkci nejrůznějších leporel od písničkových, pěnových a omyvatelných po klasická říkadlová, dále na populárně naučnou literaturu, beletrii po všechny věkové skupiny a také učebnice.[11] Jeho tvorba zřídka převyšuje průměr a většinou nedosahuje potřebné umělecké kvality a nárokům dětského čtenáře. Pro příklad uvádím některé z titulů: *Aktivity s nálepkami: Hravé kočičky*, *Tajuplné království: Útes mořských panen* či *Psí průšviháři: Nejhlasitější bígl v ulici*.

Ostravské nakladatelství Librex funguje od roku 1990. Zaměřuje se na tvorbu českých i zahraničních autorů, mezi které můžeme zařadit Františka Hrubína či Hanse Christiana Andersena. Mimo literatury pro nejmenší děti až po dospívající vydává učebnice a cestovatelské průvodce. Ač je toto nakladatelství považováno za jedno z nejznámějších u nás, jeho tituly i přes komerční úspěšnost nedosahují nijak zvlášť vysokých edukačních ani estetických kvalit. Svatava Urbanová se o nakladatelstvích tohoto typu vyjádřila v souvislosti s *„absencí prosté řemeslné dovednosti, banalitou textů (v lepším případě deskriptivně popisujících ilustraci, mnohdy se však s ilustrací dokonale míjejících), s nerespektováním zákonitostí i podceňováním zamýšleného recipienta.“*[12]

1.2 Estetické tendence v literatuře pro děti a mládež

Sumarizovat českou ilustrační produkci ať už kvalitní či nekvalitní od devadesátých let po současnost je poněkud problematické z důvodu neexistence výtvarné kritiky, která by se tímto tématem zabývala. Okrajově se jí věnuje pouze kritická obec literární, avšak to není dostačující k tvorbě uceleného pohledu na tuto tematiku. V následujících podkapitolách tedy uvedu jen příklady výtvarníků, jejichž tvůrčí kvality výrazně a dlouhodobě převyšují český ilustrační standard.

---

[10] Srov. Tamtéž.

[11] Srov. O nakladatelství Fragment In: *Fragment.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-10-17]. Přístupné z: <*http://www.fragment.cz/o-nas/o-fragment/*>

[12] URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století : (reflexe české tvorby a recepce).* Olomouc: Votobia, 2004. s. 28.

1.2.1 Tradice a precizní formulace

První z nich je Renáta Fučíková, narozena roku 1964 v Praze, která studovala v ateliéru ilustrace a užité grafiky na Vysoké škole uměleckoprůmyslové. Za knihy *Pohádky bratří Grimmů* (1994), *Pohádky Oscara Wilda* (1995), *Vyprávění ze Starého zákona* (1996), *Evropské pohádky* (2004) a *Karel IV.* (2005) získala ocenění Zlatá stuha a za *Vyprávění ze starého zákona* byla zapsána na Čestnou listinu IBBY (1998). Tento velmi úspěšný titul dostal ještě první cenu na Bienále ilustrací v Teheránu v roce následujícím.[13]

Profesí dříve pouze ilustrátorka si v posledních letech čím dál častěji píše knihy sama. Své řemeslně vysoce hodnotné ilustrace propojuje s prozaickými texty ne příliš velké dominance v působivé umělecké celky. Texty knihy *Tomáš Garrigue Masaryk* (2006) jsou úsporné, avšak výstižné a informativní, a společně s výtvarnými prvky vycizelovanými do posledního detailu neztrácí na koherenci. Podobně a snad ještě propracovaněji působí i její další obrazová monografie, *Jan Amos Komenský – Comenius* (2008). Při tvorbě této knihy se autorka ponořila do zkoumání samotných děl autora a také míst, kde se během svého života nacházel, aby se k jeho životu ještě autentičtěji přiblížila. Stejně jako Komenský, badatel na poli jazykovém a člověk multilingvní, se Fučíková rozhodla knihu připravit nejen pro české děti, ale rovnou i pro ty z anglicky a německy mluvících zemí.[14] Kniha tedy více než odpovídá současnému trendu i požadavku na edukačně zaměřené knihy pro děti a mládež, avšak není přehnaně didaktická. I ve svých dalších dílech, jako jsou *Historie Evropy – Obrazové putování* (2011) či *Ludmila, Václav a Boleslav* (2013) pracuje s mnoha motivickými plány v jedné ilustraci i s barevnou symbolikou. V jedné ze svých posledních publikací, *Praha v srdci* (2015), ukazuje, že již dávno není autorkou pouze pro dětské recipienty, ač je četba určena intencionálně jim. Ve 189 lidských příbězích ukazuje Prahu v zubu času a sama sebe citlivě promítá do genia loci města, ve kterém prožila celý život. Její práce je ověnčena nejen množstvím cen, ale také pozitivními ohlasy kolegů-spisovatelů či literárních vědců. Iva Procházková její tvůrčí autorský styl popisuje takto: *„Umožňuje dětské fantazii nabrat dech a rozehrát se všemi barvami. Teprve jejími obrázky se čínští draci stávají skutečně respektu hodní, velikáni našich dějin současní a krajina domova poodhalí duši.“*[15]

---

[13] Srov. REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 137.
[14] Srov. Tamtéž, s. 139.
[15] PROCHÁZKOVÁ, Iva. O autorce. *Renáta Fučíková.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-3]. Přístupné z: *<http://www.renatafucikova.cz/o-autorce>*

1.2.2 Poetika bilderbuchů

Tvorbou obrázkových knih neboli bilderbuchů se u nás zabývá dlouhodobě Petr Sís. Jeho knihy si čtenáře již na první pohled získají svým velkým rozměrem připomínajícím spíše školní atlas nežli beletristickou četbu určenou dětem. Tento autor se narodil v roce 1949 v Brně, avšak dětství prožil v Praze. Studoval animaci na Vysoké škole uměleckoprůmyslové a na The Royal College of Art v Londýně. V současnosti žije s rodinou v New Yorku a jeho výtvarná tvorba je známá po celém světě. Za svůj krátký animovaný film *Hlavy* získal v roce 1980 na Berlinale cenu Zlatého medvěda, za své autorské knihy pak například sedmkrát cenu The New York Times či roku 2012 nejprestižnější ocenění v oblasti dětské literatury, Cenu Hanse Christiana Andersena za celoživotní dílo.[16]

Sís ke své tvorbě využívá nejrůznějších technik, nejčastěji je to akvarel kombinovaný s jemnou kresbou připomínající suchou jehlu. On sám na jednom ze svých autorských čtení s humorem pronesl, že svou drobnou detailní technikou začal v mládí pracovat proto, že bylo naopak módní všechno zjednodušovat. Kompozice jeho děl je promyšlená, typický je i sled několika po sobě jdoucích stran zcela bez textu či propojování celostránkových ilustrací s principy komiksu. Jeho knihy obsahují nejrůznější mapy, seznamy či dopisy pro gradaci syžetu i autenticitu fabule. To je důvodem, proč je považován za autora literatury faktu pro děti. Z jeho nejpůsobivějších děl je možné jmenovat například *Zeď: Jak jsem vyrůstal za železnou oponou* (2007), *Ptačí sněm* (2011) či *Pilot a Malý princ* (2014) tematicky vycházející ze života Antoina de Saint-Exupéryho. Svatava Urbanová specifika Sísovy tvorby popisuje takto: *„Jeho knihy se stávají artefakty, které vzbuzují zájem čtenářů i respekt odborníků, protože každý obraz se utváří jako samostatná jednotka, splňuje parametry výtvarného obrazu, přitom kresby na sebe navzájem navazují jak na jednotlivých stánkách, tak v kontinuitě obrazů utvářejících výjevy nebo filmové sekvence.“*[17]

---

[16] Srov. BARTOŠOVÁ, Dominika. *Petr Sís – Zeď: Specifika funkce ilustrace v intencionální literatuře.* Brno 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy, s. 20.

[17] URBANOVÁ, Svatava. *Pohyby = Movimientos.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2010, s. 27.

1.2.3 Návraty k nonsensu

Nonsensová tvorba pro děti se v českém prostředí objevovala už od dvacátých let dvacátého století. Spisovatel, ilustrátor, divadelník a mnohostranný umělec Petr Nikl z ní ale čerpá dodnes, i přestože, jak sám tvrdí, nejsou jeho díla směřována jednoznačně dětem. Autor pestrobarevných knížek se narodil ve Zlíně roku 1960 designérce hraček Libuši Niklové. Byl jedním ze zakladatelů uměleckého uskupení Tvrdohlaví a v roce 1995 získal Cenu Jindřicha Chalupeckého.

Nikl ve svých autorských knihách zobrazuje nejrůznější příšery a monstra a s knihou jako médiem experimentuje. V *Lingvistických pohádkách* (2006) pracuje se zvukovou podobností slov a volnými asociacemi, některá slova jsou dokonce úplně smyšlená. Jemnost a něžnost kreseb doplňuje i neobvyklé typografické řešení s promyšlenou sazbou. Také vazba knihy je netradiční růzností struktury, gramáže i formátu jednotlivých listů seřazených k sobě. To vše má však svůj význam, jedno s druhým se doplňuje a tvoří konzistentní estetický celek. Ve svých melancholických pohnutkách se vrací do dětství a sám jako velké dítě působí. Jeho hravé performance s obrovským bílým plátnem na zemi a barevnými pigmenty rozfoukávanými jeho dechem i roznášeny po ploše drobnou havětí na baterky si získaly nejednoho dětského pozorovatele. I přes unikátnost jeho tvorby v českém prostředí Martin Reissner jeho tvorbu literární i ilustrační hodnotí takto: *„Pravdou je, že obrazová část vždy převyšuje kvalitu textů, že imaginativnost zhmotněná kresbou ne zcela souzní se zaumností a těžkopádností prozaických útvarů i veršovánek […] zatímco ve výtvarných, hudebních i dramatických sférách je improvizace, volné tvoření a kreativnost postupu konaných ve jménu konání samého již od začátku dvacátého století přístupem regulérním […], literatura pro děti se takovému přístupu z podstaty brání.”*[18]

1.2.4 Nelíčenost a přirozený výraz

Knihy Terezy Říčanové jsou proslulé jednoduchostí vyjádření inspirovanou dětským výtvarným projevem. Umělkyně se narodila roku 1974 a studovala ilustraci a grafiku pod vedením Jiřího Šalamouna na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Od roku 1998 žije na statku v Mezné u Pelhřimova, kde vychovává své čtyři děti a věnuje se výtvarnému

[18] REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 163.

umění. V současnosti vyučuje take na Střední umělecké škole grafické v Jihlavě. Za svou knihu *Noemova archa* (2010) byla nominována na cenu Magnesia Litera.[19]

Její tvorba však není přirozená pouze svou formou, ale nelíčená jsou i témata, kterými se zabývá. V jejím asi nejznámějším titulu *Kozí knížka* (2005) se zrcadlí život jí a její rodiny na venkově. Dětem poměrně syrovou, ale přesto laskavou formou ukazuje přirozené principy života na ukázce kozy Lízy. Toto zvíře nebylo voleno náhodou, podobu kozy už si dnes totiž málokteré dítě vychovávané ve velkém městě dokáže vybavit. Říčanová se svým dětským rukopisem staví na úroveň dítěte, které považuje za rovnocenného partnera. Její autorský styl je precizně propojen s poselstvím o tom, že je stále třeba se vracet do přírody a nezapomínat na to, co již dnes mnoho z nás považuje za samozřejmost, a to, že nám příroda nic nedává zadarmo. Vrací se k tradičním hodnotám a s nimi spjatému životními stylu, nic nezatajuje a ani smrt, jež zobrazuje jako součást života, pro ni není tabu.[20]

V titulu *Noemova archa*, kde se opírá o tradiční biblický příběh, převažuje jednoznačně část obrazová nad textovou. Předáváných informací je však přesto v knize tak akorát vzhledem k tomu, že jsou cílovou skupinou malé děti. Ke gradaci děje totiž přispívá výtvarné zobrazení dramatických situací, pečlivě vybrané motivy i jejich podání. Hana Lavičková ve své recenzi hodnotí knihu takto: *„Putování v dominujících malbách, nalézání nečekaných souvislostí v refrénu času a naprostá vizuální kompaktnost ilustrace s typografií činí z obrazové knihy fascinující vizuální celek, jenž stojí za povšimnutí.“*[21]

1.2.5 Na hranici s komiksem

Jednou z nejznámějších obrázkových knih poslední doby s přesahem ke komiksu je zábavná obrazová publikace *Proč obrazy nepotřebují názvy* (2014). Jedním z autorů je Ondřej Horák, galerijní lektor, který je v současnosti známý tvorbou doprovodných programů k Ceně Jindřicha Chalupeckého. Své zkušenosti se zprostředkováním umění dětem přenáší právě

---

[19] Srov. Tereza Říčanová In: *Ilustrátoři.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-13]. Dostupné z: <*http://www.ilustratori.net/tereza-ricanova*>

[20] Srov. REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 169.

[21] LAVIČKOVÁ, Hana. Říčanová, Tereza: Noemova archa. *Iliteratura.cz.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-3]. Přístupné z: <*http://www.iliteratura.cz/Clanek/27967/ricanova-tereza-noemova-archa*>

do této knihy. Autorem výtvarného zpracování je kreslíř a ilustrátor Jiří Franta, člen výtvarné skupiny Rafani.

Tento titul není unikátní pouze kvalitou svého komiksového zpracování, ale také tím, co si dává za cíl, tedy poučit veřejnost o dějinách výtvarného umění. Kniha čtenáře přivádí do smyšlené galerie obsahující originály nejvýznamnějších umělců 19. a 20. století a nabízí mnoho odpovědí na nejrůznější otázky týkající se umění, které již dávno chtěli znát i dospělí, ale báli se zeptat. Předávané informace v jedné rovině směřují spíše k obecnějším tématům (např. jak vznikají obrazy nebo co je to originál), kdežto rovina druhá nabízí i poměrně detailní poznatky týkající se například techniky malby. Dalo by se říci, že proto kniha splňuje také požadavky postmodernismu po interpretovatelnosti různými způsoby podle každého čtenáře. Ač se jedná o knihu s nejen zábavným, ale zejména vzdělávacím potenciálem, díky svižným a přirozeným dialogům nemá čtenář dojem, že by mu byly nové poznatky nějak vnucovány. Není to zdaleka typická obrazová encyklopedie. Všechna díla v galerii jsou ilustrátorem pečlivě překreslena, nesetkáváme se tedy s žádnými fotografickými reprodukcemi, které by narušovaly jednotný vizuální vzhled knihy. Představená díla nejsou v tradičním chronologickém uspořádání na sebe navazujících (nebo vůči sobě se vymezujících) „ismů“, jejich volné nekonvenční řazení apeluje na čtenářovu fantazii, díky které mohou díla tvořit úplně nové celky. Jako příjemné osvěžení tady působí Duchampova *Fontána* plynule navazující na Monetovy *Kupky sena*. Komiksová složka je v některých pasážích upozaděna, jindy opět vyvstává a přebírá vypravěčskou funkci.[22]

Kniha obsahuje také seznam nejslavnějších loupeží umění v historii a rejstřík osobností a uměleckých stylů, o nichž by se chtěl čtenář dozvědět ještě více. Pro lepší orientaci v kulturně-historickém kontextu nechybí velká časová osa v závěru knihy, kterou vytvořil Jiří Franta ve spolupráci s Davidem Böhmem. Autoři touto publikací upozorňují na důležitost galerií a muzeí jako fenoménů upevňujících kulturu. Zdůrazňují, že je důležité klást otázky, i když jsou na ně často nejasné odpovědi. Horák a Franta připravili dětem i zvědavým dospělým jedinečný přístup do světa, kde povídání o umění není nudnou přednáškou, ale velkým dobrodružstvím přibližujícím leckdy nepochopitelný svět moderního umění.

[22] ŠUBRTOVÁ, Milena. Horák, Ondřej; Franta, Jiří: Proč obrazy nepotřebují názvy. *Iliteratura.cz* [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-3]. Přístupné z: *http://www.iliteratura.cz/Clanek/34345/horak-ondrej-franta-jiri-proc-obrazy-nepotrebuji-nazvy>*

1.2.6 Shrnutí

Výtvarná produkce spojená s literární tvorbou pro děti a mládež byla od devadesátých let po současnost velmi proměnlivá. Poslední dekáda 20. století se vyrovnávala se znovunabytou tvůrčí svobodou různými způsoby. Ač v té době vznikla hrstka kvalitních děl, ve většině se jednalo o nadprodukci knih průměrných a podprůměrných vyplývající z nových možností a neexistujících hranic, které dříve striktně střežila cenzura. Na knižním trhu se objevilo mnoho nových nakladatelství, z nichž dnes některé opět vydávají vysoce kvalitní knihy, jež je možné povýšit na umělecké artefakty. Zajímavé a novátorské tendence v ilustrační tvorbě pro dětské recipienty se objevují s každou nově vydanou knihou těchto nakladatelství. Co ale českému knižnímu trhu chybí, je stálá platforma, která by se zabývala kritickými i teoretickými pohledy na tuto tematiku, na niž by se rodiče, pedagogové i jiní zájemci mohli obracet při výběru vhodných knih k četbě pro své ratolesti.

2. Územní vymezení a historie Valašska

Než je možné začít se zabývat historickým kontextem Valašského Meziříčí, je třeba nejprve toto město zařadit do kontextu zeměpisného, tedy přiblížit jeho specifika místní, na něž mnoho událostí minulých reagovalo.

Jak již napovídá název, město se nachází v části severovýchodní Moravy zvané Valašsko. O této hornaté oblasti v okolí mohutného masivu Radhoště i o bájném bohu Radegastovi, jenž je vypodoben nedaleko vrcholu hory, bylo napsáno mnoho poetických i prozaických děl. Většinu území Valašska pokrývají pohoří, přesněji se jedná o Beskydy, Javorníky, Vsetínské, Hostýnské a Veřovické vrchy. Jeho středem pak proudí dvě ramena stejnojmenné řeky, Vsetínské a Rožnovské Bečvy.[23] Přesný územní rozsah však kromě východní hranice se Slovenskem nelze vymezit jednoznačně. Existují totiž různá kritéria, dle nichž je možné region vymezit, a to typ krajiny, kroje, nářečí a bývalý životní styl (např. architektura, lidová hudba a tanec).[24] V minulosti se slovem Valach označovali dnešní Rumuni, kteří se během 13. a 14. století se svými stády přesunuli do slovanské části Karpat. Tímto započala valašská kolonizace, jež o tři sta let později skončila v Beskydech.[25] Způsob chovu koz a ovcí Valachů, kdy si *„poddaní pronajímali nebo kupovali od vrchnosti kusy lesa a jejich klučením získávali paseky“*[26] pak významně proměňovala podobu krajiny. Od 19. století, kdy začalo pastevectví upadat, se valašské území vymezovalo už pouze podle nářečí a krojů. V dnešní době, kdy z nářečí a zvyků nezbylo mnoho, je v definování valašského prostoru zřejmě nejpodstatnější identita obyvatel.

Osidlování severovýchodní Moravy bylo oproti jiným oblastem velmi odlišné. Toto území nebylo příliš úrodné, a proto se jeho nížiny začaly osidlovat teprve ve 13. století. Před valašskou kolonizací k němu docházelo zejména s podílem mnišských řádů.[27] V doznívajícím středověku, přesněji po roce 1500, přišli na toto území Valaši, kočovní pastevci z Balkánu. V horských oblastech dnešního Rumunska měli ve zvyku pást svůj dobytek

---

[23] Srov. BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 7.

[24] Srov. JÍLEK, Vladan. Valašsko. *FolklorWeb.cz.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-12]. Přístupné z: < *http://www.folklorweb.cz/regiony/valassko.php*>

[25] Srov. Tamtéž.

[26] BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 7.

[27] Srov. VESELÝ, Josef. 453. Schůzka: Jdú Valašsi, jdú. *Český rozhlas.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-12]. Přístupné z: <*http://www.rozhlas.cz/toulky/vysila_praha/_zprava/453-schuzka-jdu-valasi-jdu--105831*>

na rozsáhlých horských pastvinách u jednoduchých salaší a tento způsob života a práce přenesli i na naše území. Zpočátku byli Valaši svobodným lidem a s vrchností měli spíše dobré vztahy. Podle tzv. valašského práva platili daň vždy desátým kusem dobytka a měli možnost střídat pastviny mezi vrchy v létě a nížinami v zimě. Hlavní činitel byl vojvoda, který dohlížel na to, aby Valaši nepásli v mladých lesech či zbytečně nekáceli stromy.[28]

Nedlouho po roce 1620 a bitvě na Bílé hoře se Valaši vzbouřili proti Habsburkům ze strachu z vrchnosti, jež se po svém svržení vrátila. Toto povstání s přestávkami trvalo až do roku 1644, kdy se jej Habsburkům podařilo krvavě potlačit. *„Vítězové se vypořádali s poddanými, kteří se opovážili zvednout zbraně proti vrchnosti, císaři a církvi, s neobyčejnou krutostí.“*[29] Ve Vsetíně pak začaly 15. února 1644 hromadné popravy, které trvaly čtyři dny a následovaly ještě v Brně. Popravených valašských povstalců bylo nakonec okolo 300. Ve spojení s těmito ne příliš pozitivními dějinnými událostmi se začal používat pojem Valašsko pro tuto oblast a pojem Valach znamenal totéž co rebel. [30]

V roce 1642 byl kardinálem Ditrichštejnem pro Moravu vydán patent nařizující zastavení činnosti nekatolických kazatelů, kterým byla dávána za vinu minulá povstání. Valaši se ale s novými náboženskými poměry nechtěli smířit a za své kazatele se postavili. Protihabsburská politika našla spojence v dánském království, a tak Dánové na naše území skutečně vpadli a započali spolu s povstalými sedláky novou rebelii. Spojenectví Dánů s Valachy však přesto nebylo dostatečné, proto proběhlo opět mnoho poprav, v tomto případě i žen, které *„(prý) křičely a mluvily utrhačná slova proti Bohu, Panně Marii, císaři a kardinálovi – jedna z nich zvlášť výřečná odsouzena k utopení v koši.“*[31] Takovéto činy se děly zejména jako varování před dalšími podobnými protihabsburskými činy. Evangelická víra však na Valašsku tajně přežívala až do roku 1781, kdy císař Josef II. náboženskou nesvobodu částečně odstranil vydáním tolerančního patentu.

Toto však nebyly jediné náboženské problémy, které Valašsko v jeho minulosti sužovaly. Rok 1663 znamenal pro Valachy obranu průsmyku ve Starém Hrozenkově proti 160tisícovému vojsku Osmanských Turků a jejich krymsko-tatarských spojenců. I přes bojo-

---

[28] Srov. PROCHÁZKA, David. Valašské právo a valašský vojvoda. *Salašnictví.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-12]. Přístupné z: *<http://www.salasnicke.estranky.cz/clanky/pravo.html>*

[29] BALETKA, Ladislav. Vsetín za valašských povstání. *Vsetín.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-12]. Přístupné z: *< https://www.mestovsetin.cz/vsetin-za-valasskych-povstani-vii/d-483865/p1=6688>*

[30] Srov. Tamtéž.

[31] VESELÝ, Josef. 453. Schůzka: Jdú Valašsi, jdú. *Český rozhlas.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-12]. Přístupné z: *<http://www.rozhlas.cz/toulky/vysila_praha/_zprava/453-schuzka-jdu-valasi-jdu--105831>*

vý potenciál horských partyzánů Valachů došlo ke zpustošení území až po Uherský Brod a vyvraždění a odvlečení tisíců lidí do otroctví. Osmanská vojska byla definitivně poražena křesťanskou armádou v bitvě u Mogersdorfu až v roce následujícím.[32] Znalost partyzánského boje si však Valaši uchovali po dlouhou dobu a dokázali jej využívat ještě v období druhé světové války.

Jak napovídají historické prameny a vzpomínky pamětníků, život na Valašsku nebyl nikdy jednoduchý. Kromě neustálých bojů proti vrchnosti i cizímu nepříteli, museli jeho obyvatelé také čelit těžkým životním podmínkám. Půda v této oblasti nebyla nikdy příliš úrodná. Ne nadarmo je dodnes známo pořekadlo „zemáky a zelé, živobytí celé". Hornaté svahy bylo třeba upravit alespoň do podoby kamenitých polí. Ještě roku 1904 zástupci valašských obcí svůj kraj popisovali takto: *„Valašsko jest zapadlý a zapomenutý kout severovýchodní Moravy, kterýž jest sice bohatý na krásy přírodní, jenž oplývá i překrásnými obrazy krajinnými, který netrpí ani nedostatky dobrého a bodrého lidu, který však svému obyvatelstvu kromě zvětralého kamene a pořídku ještě dřeva neposkytuje ani tolik nejrůznějších prostředků životních, kolik je jich k obhájení holého i jen nejskrovnějšího života třeba. O něm se právem může říci, že zde přestává chléb a začíná kamení – aneb, žebráku, obrať!"*[33] To je poměrně rozporuplné hodnocení, avšak Valaši vždy stáli pevně nohama na zemi a byli si vědomi předností i nedostatků svého domova.

Ladislav Baletka v publikaci *Valašské Meziříčí* prohlašuje, že *„snad právě pro tu bídu vznikla na Valašsku tak bohatá a pestrá lidová tradice."*[34] Neúrodná půda je totiž v očích optimistických valašských tvůrců zobrazována jako laskavá matka. I v lidové tvorbě však prosakovaly motivy sociální v návaznosti na skutečnost světa rozděleného mezi bohaté a chudé. Valašští zbojníci z písní a balad jsou tedy vzorem ctnosti a nebojácnosti proti bezohlednosti feudálů.

---

[32] Srov. TRÁVNÍČEK, Michal. Dvě stě valachů padlo. Před 350 lety se Turek jak plenit Moravu. *IDNES.cz/Zlínský kraj.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-14]. Přístupné z: <https://zlin.idnes.cz/vyroci-bitvy-s-turkem-v-hrozenkovskem-prusmyku-fuv-/zlin-zpravy.aspx?c=A131005_1984736_zlin-zpravy_ras>

[33] BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 7.

[34] Tamtéž.

2.1 Územní vymezení a historie Valašského Meziříčí

V údolí Bečev vznikla hned tři města, a to Vsetín, Rožnov pod Radhoštěm a Valašské Meziříčí. Každé z nich má bohatou minulost a mnoho významných památek, nejvíce z nich je však pravděpodobně ve Valašském Meziříčí. Kdežto ve Vsetíně a Rožnově se soustředila spíše zemědělská činnost, Meziříčí bylo již od středověku významným centrem řemesel, obchodu i umění. [35]

Ačkoliv je možné si z názvu Meziříčí domyslet polohu tohoto města mezi dvěma řekami, není to již dnes zcela přesné označení. Do poloviny 16. století, kdy nechal Jan z Pernštejna vystavět na jižním břehu nad Rožnovskou Bečvou renesanční zámek, dal se název považovat za vhodný. Od té doby se totiž začalo stavět po obou březích Rožnovské Bečvy. Na území dnešního Valašského Meziříčí, bylo také Krásno nad Bečvou, tehdy ještě oddělené městečko s vlastní samosprávou. Dnes jsou mimo něj součástí Meziříčí také městské části Bynina, Hrachovec, Juřinka, Lhota u Choryně a Podlesí. Až do roku 1923 však nebylo území Valašského Meziříčí příliš rozlehlé. Kromě dnešního středu města tehdy obehnaného hradbami, jej tvořila jižní část směrem ke Stínadlům, kopec Štěpánov a pole na území dnešního parku Abácie směřující k soutoku. Vrch Helštýn už byl na rozhraní Krásna a vsi Krhové. Před sto lety tam stával letohrádek pánů Žerotínů, dnes tam ale stojí památník věnovaný obětem druhé světové války.[36]

Středověkými názvy Valašského Meziříčí bylo Meziříčí nad Bečvou či Meziříčí pod Rožnovem. Nejstarší písemná památka o něm pochází z roku 1297, ale již o 30 let dříve je potvrzena existence Hrachovce, jeho dnešní součásti. Městem však bylo nazýváno až od roku 1377 a teprve 18. století mu přineslo přívlastek Valašské. Krásno nad Bečvou v nejtěsnější blízkosti Meziříčí je zmiňováno poprvé roku 1299. Město od městečka oddělovala řeka, ale také městské hradby.[37]

Výhodná poloha města je jednou z příčin, proč se Meziříčí obchodně tak dařilo. Vzniklo v místech, kde Bečva opouští hornaté území, a zároveň jej chránily pohraniční hrady Lukov, Vsetín a Rožnov. Křižovaly se zde obchodní cesty z Olomouce přes Vsetín do Uher a od Nového Jičína přes Kelč dále na jih. Ze severu se sem vozila sůl, cizokrajná koření a vzácné ně-

---

[35] Srov. BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 8.
[36] Srov. Tamtéž, s. 9.
[37] Srov. Tamtéž.

mecké a holandské látky, z východu pak dobytek, kožešiny a měď.[38] Ve městě se ale také vyrábělo kvalitní sukno, jež se později prodávalo na trzích v Uhrách, Polsku a dokonce Rusku. V 16. století město velmi prosperovalo, dokud toto úspěšné období nepřerušila třicetiletá válka. Zdejší měšťané se spolu s většinou Valachů připojili na stranu proti Habsburkům a byli poraženi. Završením všeho bylo jeho vypálení roku 1648 švédským vojskem a následná morová epidemie. V tomto období se počet obyvatel snížil na polovinu a město toto období překonávalo více než sto let.[39]

Druhá polovina 17. století byla pro Meziříčí opět obdobím rozkvětu. Žerotínové, zdejší vrchnost, přestavují své renesanční sídlo na břehu Bečvy na dvoukřídlý barokní zámek. V tomto století se také poprvé k názvu Meziříčí začíná připojovat přívlastek Valašské. Toto století však městu nezaručuje vrchol na dlouhou dobu. K dalšímu ničení dochází v období prusko-rakouské války, kdy se ve městě nachází část rakouského armádního sboru.[40]

Meziříčí se opravdu vzpamatovává až ke konci 19. století, kdy se stává okresem, a tento titul mu zůstává do roku 1960. Začíná se rozvíjet průmysl, vznikají sklárny, textilní a keramické dílny a s nimi spjaté školy. V roce 1863 přichází do města advokát Alois Mikyška, který se stává starostou a asi 40 let se významně podílí na rozmachu města.[41] Roku 1871 vzniká gymnázium pojmenované po historiku a spisovateli Františku Palackém, v té době jediné na severovýchodní Moravě s vyučovacím jazykem českým. Dívčí akademie a první reformní gymnázium v Rakousku-Uhersku vzniká v roce 1907, o tři léta později je zřízena Odborná škola pro zpracování dřeva, rok poté dosud existující speciální škola pro sluchově postižené. Na letní pobyty do Podlesí jezdívá Tomáš Garrigue Masaryk se svou rodinou a později se stává dokonce poslancem za Valašsko ve Vídeňské říšské radě. Roku 1908 Rudolf Schlattauer stěhuje svou gobelínovou dílnu ze vsi Zašová do Valašského Meziříčí a zakládá první gobelínovou školu na našem území. Meziříčí se v tomto období přezdívá Valašské Athény. Budují se železnice a do města přijíždí roku 1883 po trati z Hranic do Vsetína první vlak.[42]

---

[38] Srov. BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 10.

[39] Srov. Tamtéž.

[40] Srov. Valašské Meziříčí: Historie obce Valašské Meziříčí. In: *Místopisný průvodce po české republice.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9676/valasske-mezirici/historie/*>

[41] Srov. CHROMEC, Josef. *Vítejte nám ve Valašském Meziříčí: informativní příručka-průvodce.* Valašské Meziříčí: Osvěta, 1947, s. 12.

[42] Srov. BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 11.

2.2 Náměstí

Po třicetileté válce již úplně chatrné hradby přestávaly sloužit a byly pouze náznakem světa těch nejbohatších. Ti si stavěli jednopatrové zděné domy na náměstí a v jeho přilehlých čtyřech ulicích. V centru města byly ale také nejrůznější řemeslnické dílny od soukeníků, hrnčířů, kamnářů a toufarníků po pekaře, řezníky, krejčí, kováře, puškaře, kožešníky apod. Nejvýznamnějším a pro Valašské Meziříčí nejtypičtějším bylo soukenictví a tkalcovství, které bylo v 19. století přesunuto do manufaktury.[43] Náměstí a přilehlé ulice se 47 měšťanskými domy renesanční a barokní podoby byly v roce 1992 prohlášeny památkovou zónou. Nejzajímavějším z domů je U apoštolů, jehož omítku zdobí plastické štukové reliéfy s motivy apoštolů z přelomu 17. a 18. století. Budova radnice má původ v roce 1677, má rokokovou výzdobu fasády se štukovými prvky, znakem města a kamenným portálem a od roku 1850 v ní sídlil okresní úřad a soud.[44]

Z architektury té doby se mnoho zachovalo, avšak její funkce je dnes jiná. Tehdy stálo na náměstí a v jeho nejbližším okolí 60 velkoměšťanských šenkovních domů, jejichž majitelé měli právo vařit a podávat pivo a víno. Tento počet domů však nikdy nešenkoval zároveň, střídali se v podávání hostům vždy po dvou.[45] Dnes už bychom tolik restaurací ve Valašském Meziříčí těžko hledali. Jedinou restaurací s původním názvem je Modrá hvězda.

V severní i jižní části náměstí se tyčí sochy. Jednou z nich je mariánský sloup patřící mezi nejstarší sochy tohoto druhu u nás. Nechala jej postavit Františka Eleonora ze Žerotína, rozená Podstatská, někdy kolem roku 1670. Dodnes není jasné, zda bylo jejím úmyslem poděkování za záchranu města před vpádem Turků v roce 1663 nebo upomínka na morovou epidemii. Na opačné straně náměstí stojí socha sv. Floriána z roku 1901 vytvořená kroměřížským umělcem Františkem Neumannem. Patron profesí souvisejících s ohněm nebyl na náměstí vzhledem k bouřlivé městské historii postaven náhodou.

---

[43] Srov. BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 11.

[44] Srov. Valašské Meziříčí: Radnice. In: *Východní Morava.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://www.vychodni-morava.cz/cil/237*>

[45] Srov. BALETKA, Ladislav in BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973, s. 11.

2.3 Zámek Žerotínů, Galerie Kaple a Galerie Sýpka

Západním směrem ulicí z náměstí stojí zámek Žerotínů, dnes sídlo kulturního zařízení. V roce 1539 bylo Janu z Pernštejna císařem Ferdinandem povoleno, aby zbořil sídlo v Rožnově a nové postavil v Meziříčí. O samotném stavebním procesu se ale mnoho informací nedochovalo. Na konci šedesátých let 16. století Pernštejnové prodali sídlo Žerotínům, kteří z iniciativy Ludvíka ze Žerotína ve dvacátých letech 18. století budovu přestavěli na barokní zámek přibližně dnešní podoby. Objektu bylo přistavěno celé jižní křídlo a severní bylo prodlouženo z důvodu konstrukce schodiště do nového druhého poschodí. K tomuto severnímu křídlu přiléhá také velmi cenný kamenný portál se znakem Žerotínů. Po celém vnitřním obvodu stavby byly postaveny arkády.[46]

V roce 1815 hraběnka Marie Josefa ze Žerotína, provdaná Fürstenbergová, prodala sídlo hraběti Františku Josefu Kinskému z Vchynic a Tetova. Od roku 1854, kdy se stal zámek majetkem státu, do roku 1909 sloužil jako jediná ženská věznice na Moravě a ve Slezsku.[47] Mezi obyvateli Meziříčí se dodnes traduje, že Maryša z dramatu bratří Mrštíků za svou vraždu manžela pykala právě tady, avšak tato legenda není nijak ověřitelná. O vězenkyně se staraly milosrdné sestry sv. Vincence z Pauly a za prvních padesát let údajně věznicí prošlo 6872 trestankyň, z nichž 952 během výkonu trestu zemřelo.[48]

Během období první světové války se zámek proměnil v lazaret. Před válkou jej chtěl ale olomoucký arcibiskup a rodák z Hrachovce František Saleský Bauer přebudovat na Katolický dům. Po válce byla část zámeckých komnat podle projektu profesorů Státní odborné školy pro zpracování dřeva přebudována na divadelní sál a dne 21. srpna 1920 v něm proběhla premiéra divadelní hry podle veršované povídky Svatopluka Čecha Lešetínský kovář. Další části interiéru zámku sloužily jako kasárna, byty či škola.[49]

V šedesátých letech byl zrekonstruován suterén, který byl následně proměněn v hudební a kulturní klub. Roku 1991 byl změněn název na Kulturní zařízení města Valašského Meziříčí a v roce 1996 započala komplexní rekonstrukce celého objektu. V tom následujícím již byl obnoven provoz velkého sálu a kavárny. Město tak začalo po dvaceti letech opět využívat

---

[46] Srov. Zámek Žerotínů a Kulturní zařízení. In: *Kulturní zařízení Valašské Meziříčí.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://www.kzvalmez.cz/o-kulturnim-zarizeni/historie/*>

[47] Srov. Tamtéž.

[48] Srov. Valašské Meziříčí: Zámek Žerotínů. In: *Východní Morava.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://www.vychodni-morava.cz/cil/675*>

[49] Srov. Tamtéž.

divadelní sál k představením a koncertům. V následujících letech byla otevřena také zámecká terasa nad Bečvou, zpřístupněno nádvoří s fontánou a okrasnou zelení a zrekonstruováno schodiště v centrální ose objektu s bezbariérovým přístupem do druhého patra. Mezi nejvýznamnější akce zaštiťované kulturním zařízením patří Mezinárodní festival cimbálu a multižánrová hudební přehlídka Valašský špalíček.[50]

Muzejní a galerijní centrum bylo zřízeno za pomoci radnice města Valašského Meziříčí a Evropského fondu pro regionální rozvoj v jižním křídle zámku v roce 2014. Za zmínku ale stojí také dvě galerie pod správou kulturního zařízení přímo v jeho komplexu na západní straně od budovy zámku. První z nich, Galerie Kaple, byla postavena již v roce 1611 Jetřichem ze Žerotína jako jedna ze tří jízdáren na Moravě. Po porážce císařskými vojsky roku 1621 byla budova zabavena a nadále využívána jako sklad. V době, kdy se zámek proměnil v ženskou věznici, se tato původně renesanční stavba proměnila ve vězeňskou kapli zasvěcenou Neposkvrněnému početí Panny Marie. Zrušení věznice však pro kapli znamenalo chátrání tak dlouhodobé, že se zvažovalo i její stržení. Opravena byla až v roce 2008 a její otevření k účelům výstav současného umění proběhlo v následujícím roce.[51]

Podobný osud měla i druhá z galerií stojící v těsné blízkosti, Galerie Sýpka. Koncem 17. století vzniklo z místního jednozrnného kamene patrně její jádro. Dnešní barokně klasicistní vzhled budova získala ve druhé polovině 18. století. V 19. století byl její funkcí sklad vězeňských postelí a její význam stále klesal. Deset let rozsáhlých oprav a proměn interiéru byl dokončen v roce 2006. Nyní jsou v ní tři patra prostor pro výstavy současné výtvarné tvorby a mladých českých i slovenských umělců a v přízemí sídlí informační centrum. [52]

2.4 Zámek Kinských

Původně dřevěná barokní správní budova rožnovsko-krásenského panství s ovocnou a okrasnou zahradou z poloviny 18. století byla roku 1854 hrabětem Eugenem Kinským nechána přestavět na empírový zámek s anglickým parkem s vzácnými dřevinami. Budova byla zvýšena o jedno poschodí a její nová mansardová střecha s trojúhelníkovým štítem a erbem

[50] Srov. Zámek Žerotínů a Kulturní zařízení. In: *Kulturní zařízení Valašské Meziříčí.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://www.kzvalmez.cz/o-kulturnim-zarizeni/historie/*>
[51] Srov. Galerie Kaple a galerie Sýpka, zámek Žerotínů – II. nádvoří. In: *Kulturní zařízení Valašské Meziříčí.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://galerie.kzvalmez.cz/kontakt/*>
[52] Srov. Tamtéž.

Kinských uvnitř pokryta přírodní břidlicí. Po druhé světové válce se stal zámek majetkem státu a do jeho interiéru se přestěhovalo valašskomeziříčské muzeum. V sedmdesátých a osmdesátých letech byl objekt rekonstruován a více pozměněn k účelům muzea, které je dnes pojmenováno Muzeum regionu Valašsko. Ve stálých expozicích je možné si prohlédnout vybavení pokojů z přelomu 19. a 20. století, ale i sklo, gobelíny a jiné umělecké artefakty vytvořené místními tvůrci. Konají se zde ale i krátkodobé výtvarné, historické či přírodovědné výstavy, přednášky, koncerty vážné hudby a programy pro veřejnost.[53]

2.5 Sakrální stavby

Kostelů a kaplí je ve Valašském Meziříčí několik. Při pohledu z náměstí dominuje siluetě měšťanských domů farní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Ten byl postaven na místě kostelíka sv. Kunhuty ze 13. století, který několikrát vyhořel a byl téměř na spadnutí. Nejstarší zmínka o novém kostele postaveném v gotickém slohu je z roku 1419. Byl mnohokrát opraven a přestavěn. Největší změnou byla přístavba renesanční věže s portálem a následné zbudování barokní kaple Panny Marie. V polovině 18. století byla ve stejném stylu přestavěna i celá hlavní loď kostela a prostor mezi ní a farou rozdělila zeď s kamennými vchodovými zárubněmi a sochami Krista a sv. Petra a Pavla. Původní vzhled kostela obsahoval dvě věže, avšak jedna musela být z důvodu rozsáhlého chátrání snížena. Jeho prvotní podobu bychom proto v té dnešní už jen těžko hledali. Vlevo od vchodu je umístěno sousoší s Kristem a třemi apoštoly v Getsemanské zahradě od olomouckého sochaře Františka Doležala. Před vstupem do kostela stojí pískovcový kříž z roku 1790. Interiér kostela obsahuje dřevěné pozdně barokní lavice a oratoř se znakem pánů ze Žerotína.[54]

Filiální kostel sv. Jakuba Většího je památkou z 16. století postavenou na místě rotundy ze století 12. První písemná zmínka o tomto kostele je z roku 1545 a je vybudován v renesančním stylu s gotickými prvky. Cenný je především žlábkový portál a zajímavostí je nepravidelný půdorys kněžiště a vysoká střecha s věžičkou. Všechny pozdější přestavby byly provedeny v barokním stylu, v němž je vytvořen také obraz světce a lidová dřevořezba sv. Jiří

[53] Srov. Valašské Meziříčí: Muzeum regionu Valašsko – Muzeum Valašské Meziříčí. In: *Východní Morava.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://www.vychodni-morava.cz/cil/413*>

[54] Srov. Historie. In: *Římskokatolická farnost Valašské Meziříčí.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://farnost-valmez.cz/farnost/historie/*>

uvnitř kostela i socha sv. Josefa s Ježíškem před kostelem. V jeho blízkosti se v minulosti nacházel také hřbitov pro Krásno a okolní vsi.[55]

Svým vzhledem velmi podobný sv. Jakubu je druhý filiální kostel původně hřbitovní, Nejsvětější Trojice. Renesanční stavba s valašskými lidovými prvky pochází z konce 16. století, ale dřevěná loď s ochozem i malá boční kaple k němu byly přistavěny až v roce 1754. Dnes se již v kostele mše nesloužívají, má funkci lapidária a vystavují se v něm kamenné náhrobky a jiné oltářní a hřbitovní sochy související s tímto regionem. Nejstarší památkou je nástěnná náhrobní deska Magdaleny Žernovské, dcery rytíře Jana Žernovského z Žernoví z roku 1585.[56] Všechny zde uchované památky svědčí o charakteru dobové sochařské tvorby. Kostelík na konci 19. století chátral do té míry, že v něm bylo zakázáno sloužit mše a zvažovalo se dokonce jeho zbourání. Podařilo se jej ovšem opravit a až do padesátých let získal zpět svou liturgickou funkci například pro studenty gymnázia či poutníky na svátek Nejsvětější Trojice. V šedesátých letech byl kostel předán k muzejním účelům a v osmdesátých byla otevřena první expozice lapidária. Dnes je objekt využíván ke konání koncertů a v letní sezóně je možnost prohlédnout si stálou expozici funebrálních plastik.[57]

Jednou z nejmenších sakrálních staveb ve Valašském Meziříčí je kaple sv. Rocha na Vrbenské ulici. Byla postavena ve třicátých letech 19. století jako poděkování tomuto světci za záchranu města před epidemií cholery. Součástí kaple byl také oltářní obraz namalovaný krásenským provazníkem Antonínem Preisem, který se však v současnosti nachází v muzeu zámku Kinských. Již v šedesátých letech se kaple přestavovala a do jejího průčelí přibyly dva sloupy převezené z vyhořelé valašskomeziříčské radnice. Malá věžička na střeše kaple dříve zvonívala klekání, avšak její zvonek byl za války ukraden. Dnes je ale zvon zpět na svém místě. V roce 1987 byla kaple poškozena nákladním automobilem, proto bylo rozhodnuto o převezení všech cenností z jejího vybavení do muzea. Kaple je dodnes jednou z mála památek, jež přežily velké přestavby Krásna v šedesátých a sedmdesátých letech.[58]

Stavba kostela Českobratrské církve evangelické v parku Botanika z roku 1908 podle projektu záhřebského architekta Leoše Kaldy trvala šest měsíců. Budova fary s jihoslovan-

---

[55] Srov. Historie. In: *Římskokatolická farnost Valašské Meziříčí.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://farnost-valmez.cz/farnost/historie/*>

[56] Srov. Tamtéž.

[57] Srov. Valašské Meziříčí: Památky a historie. In: *Východní Morava.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://www.vychodni-morava.cz/repositorynode/12143*>

[58] Srov. Valašské Meziříčí: Kaplička sv. Rocha. In: *Východní Morava.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*http://www.vychodni-morava.cz/cil/1498*>

skými prvky nejprve sloužila jako alumnát, tedy ubytování pro chudé evangelické studenty, později jako dívčí gymnázium, které navštěvovaly i Gabra a Málinka známé z knih spisovatelky Amálie Kutinové. Rekonstrukce kostela podle návrhů Barbory a Jiřího Veselých z přelomu osmdesátých a devadesátých let elegantně doplňuje původní podobu.[59]

2.6 Památky v Krásně

Kromě zámku Kinských a u něj přilehlého kostela sv. Jakuba se v městské části Krásno nacházejí další významné pamětihodnosti. Jednou z nich je bezesporu bývalá krásenská radnice z roku 1580. Jelikož bylo Krásno nad Bečvou do roku 1923 samostatným městečkem, mělo svou vlastní samosprávu i radnici. Poté, co bylo připojeno k Meziříčí, však radnice ztratila svou funkci a stala se knihovnou. V minulosti ale tato budova sloužila také jako škola s bytem učitele, řeznictví, dřevěný kiosek, dočasné vězení, márnice či ševcovská dílna. Objekt byl původně renesanční a svou barokní podobu získal ve druhé polovině 17. století. Součástí rekonstrukce byla i přístavba prvního patra a altánu se schodištěm, na němž je vyobrazen znak Krásna. Zajímavostí na průčelí radnice je výklenek s dřevěnou soškou valašské Panny Marie. Sochař Ambrož Špetík ji městu pronajímal za symbolický jeden rohlík ročně.[60]

Podél Masarykovy ulice, která vede vedle místa původního krásenského náměstí, jež kvůli stavbě nové komunikace zaniklo, se také nachází sbírka barokních soch. Sochy byly dříve rozmístěny v různých částech Krásna, ale jejich dnešní pozice jim byla dána postupně. Sv. Florián, jenž byl vytvořen roku 1742 jako poděkování za ústup pruského vojska z města, stával právě na krásenském náměstí. Na svých prvotních místech stojí pravděpodobně sv. Šebestián, který však v průběhu let ztratil svůj žerotínský erb z podstavce, a socha Panny Marie, jež přišla o hlavu a musela být nahrazena kopií. Sv. Ignác z Loyoly stojí nedaleko kostela sv. Jakuba přímo naproti soše sv. Jana Nepomuckého. Sv. Jan byl převezen do skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm. Sochy sv. Liboria a sv. Valentina jsou dílem Ondřeje Zahnera, autora sloupu Nejsvětější Trojice na náměstí v Olomouci. Do Krásenské aleje byla přesunuta

[59] Srov. *Šumná města.* 39. díl. Šumné Valašsko. [epizoda z dokumentárního cyklu] Režie Radovan LIPUS. Česko, 2004.

[60] Srov. Historie budovy. In: *Knihovna Valmez.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-9-17]. Přístupné z: <*https://www.mekvalmez.cz/o-knihovne/historie-budovy/*>

socha sv. Anny a sv. Josefa s Ježíškem. Donátory všech soch byli Žerotínové, jejichž erb je vyobrazen na většině piedestalů.[61]

2.7 Vybrané vily a rodinné domy

S Odbornou školou pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí, která fungovala mezi lety 1874 a 1951, se pojí také výstavba některých zajímavých moderních vil. Jednou z nich je i vila Alberta Grubera, ředitele této školy, z roku 1910 v parku Botanika. Jeho dům propojuje prvky moderní s detaily dřevěnými lidovými. Na střeše má malou zvoničku, jež původně svolávala ovce z velké zahrady.[62]

Další z pedagogů dřevařské školy Josef Místecký si postavil roku 1927 v Králově ulici dům pod vlivem architektonické tvorby Jana Kotěry. O devět let později je již při stavbě svého dalšího domu v Poličné u Valašského Meziříčí plně inspirován Francouzem Le Corbusierem. Podstata tohoto objektu je již zcela minimalistická, nechybí tedy všudypřítomné přímky, pravé úhly, ostré hrany a volná průčelí. Interiéry jsou plné jeho originálního nábytku, za který byl dokonce v roce 1925 na světové výstavě v Paříži vyznamenán čestnou cenou. Osamocená vila poskytla za druhé světové války útočiště jeho žáku, pozdějšímu architektu vrcholného funkcionalismu, Antonínu Tenzerovi.[63] K Místeckého produkci je důležité zmínit také památník obětem druhé světové války na vrchu Helštýně v podobě mohyly, který vytvořili společně s Jaroslavem Hlaváčem v roce 1948. Vrch poskytuje výhled na Meziříčí, okolní oblast Beskyd a Hostýnské vrchy.

Na pravém břehu Bečvy stojí netradiční funkcionalistická vila Bohumíra Kupky z roku 1933. Kombinuje typické funkcionalistické prvky (pásová okna, plochá střecha) s prvky lidovými (drobná dřevěná okna) i námořnickými (modré detaily).[64] Ač bylo Kupkovo tvůrčí období velmi krátké, stihl za něj vypracovat poměrně velké množství stavebních návrhů.[65] Rea-

---

[61] Srov. MELICHOVÁ, Lenka. Valašské Meziříčí, místní část Krásno nad Bečvou. Soubor soch. *Národní památkový ústav.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-19]. Přístupné z: <*http://ftp.npu.cz/barokni-socha/vsechna-dila-a-mista/vypis/detail/229-valasske-mezirici-mistni/*>

[62] Srov. *Šumná města.* 39. díl. Šumné Valašsko. [epizoda z dokumentárního cyklu] Režie Radovan LIPUS. Česko, 2004.

[63] Srov. Tamtéž.

[64] Srov. Tamtéž.

[65] Srov. FLEKAČOVÁ, Martina. *Architektura a urbanismus Valašského Meziříčí ve dvacátém století.* Olomouc 2011. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra dějin umění, s. 56.

lizované městské domy na ulici Mostní vedoucí směrem z náměstí na sever jsou do dnešní doby téměř nezměněny.

2.8 Zemský ústav pro hluchoněmé

Mezi klasickými i odbornými středními školami svým vzhledem i zaměřením vynikal Zemský ústav pro hluchoněmé ve Valašském Meziříčí. Plán k jeho stavbě vypracovali architekt Antonín Papež a zemský inženýr Vladislav Rybka. Stavba byla započata v roce 1909, trvala pouze dva roky a stála 803 953 korun a 3 haléře. Neobarokní kompozice je doplněna mnoha secesními reliéfy a jinými moderními detaily. Také interiéry jsou velmi kvalitně řemeslně zpracovány a v kapli se dokonce dochovaly i původní vitráže.[66]

V době první světové války se škola proměnila v lazaret pro 500 vojáků a teprve v dubnu 1919 mohla ve velmi poškozené budově opět probíhat výuka. Pedagogové se jezdili vzdělávat do větších měst i do ciziny, aby mohli aplikovat co nejnovější a nejefektivnější metody výuky hluchoněmých. Druhá světová válka si školu opět sebrala pro sebe a své raněné, vyučovat se tedy znovu začalo až v roce 1945 a tři roky na to byla škola zestátněna. Škola byla v průběhu let rekonstruována, vylepšována pro svou vzdělávací úlohu a doplňována kvalitními pomůckami. Pedagogové se i dnes podílejí na mezinárodních vzdělávacích projektech a své učební metody konzultují i s jinými zahraničními školami. V průběhu let mnohokrát změnila své jméno, ale dnes už je známá pod názvem Mateřská škola, základní škola a střední škola pro sluchově postižené ve Valašském Meziříčí.[67]

2.9 Hvězdárna Valašské Meziříčí

S počátky astronomie na Valašsku je spojeno jméno Antonína Ballnera. Narodil se roku 1900 ve Vídni, ale většinu svého života prožil ve Valašském Meziříčí. O astronomii se zajímal už v dětských letech, když v roce 1910 sledoval průlet Halleyovy komety, kterou toužil spatřit při jejím návratu v roce 1986. Vystudoval elektrotechnickou školu a tomuto oboru se

---

[66] Srov. *Šumná města.* 39. díl. Šumné Valašsko. [epizoda z dokumentárního cyklu] Režie Radovan LIPUS. Česko, 2004.

[67] Srov. STAVINOHOVÁ, Drahomíra. Historie školy. *Základní škola pro sluchově postižené ve Valašském Meziříčí.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-8-19]. Přístupné z: *<http://zs.val-mez.cz/stranka.php?stranka=14>*

věnoval po celý život. V roce 1929 si na zahradě na kopci zvaném Stínadla za pomoci svého strýce-stolaře vybudoval malou dřevěnou hvězdárnu s otočnou kopulí o průměru tři metry, která je dnes nejstarší hvězdárnou na Moravě. Nazval ji „kolňa badajna“ a tento název je pro obyvatele Meziříčí znám dodnes. V současnosti je zde zřízeno muzeum s řadou hvězdářských dalekohledů a jiných pomůcek, které si Ballner sám vyrobil. S mnoha dalšími valašskými zájemci o astronomii stáli u zrodu nové stavby Valašské lidové hvězdárny, jež pak byla skutečně v těsné blízkosti té dřevěné vybudována.[68]

Projekt ke stavbě nové hvězdárny věnoval zdejším astronomům architekt Zdeněk Plesník v roce 1947. Roku 1955 pak byla budova otevřena veřejnosti. Interiéry křehké stavby ve funkcionalistickém stylu doplňují nástěnné malby Marie Bognerové a busty a reliéfy Ambrože Špetíka.[69] Hvězdárna propojuje činnost přednáškovou i badatelskou, navázala totiž na tradici pozorování Slunce v hvězdárně Ballnerově.

2.10 Moravská gobelínová manufaktura

Založení Moravské gobelínové manufaktury ve Valašském Meziříčí je slučováno s osobností Rudolfa Schlattauera. Tento malíř, průkopník české moderní tvorby tapiserií a zakladatel první gobelínové školy ve střední Evropě se narodil roku 1860 v Hranicích na Moravě. Jako syn soukenického mistra měl k tomuto oboru blízko odmala a zájem o výtvarnou činnost jevil již od dětství. Studoval na Akademii výtvarných umění ve Vídni pod vedením Hanse Makarta, avšak v roce 1878 po sebevraždě zadluženého otce školu opouští a živí se malováním obrazů. V dalších letech se vrací ke studiu, cestuje do Mnichova a Paříže a vydělává si kopírováním obrazů. Po onemocnění tuberkulózou mu lékař doporučí pobyt ve Skandinávii, kde se zároveň v dnešním Oslu učí místním technikám tkaní koberců. Po návratu do rodné země zjišťuje, že nově nabyté vědění i um severské techniky jsou velmi podobné tkaní rukavic na Valašsku. První gobelínovou dílnu v Zašové nedaleko Meziříčí zakládá v roce 1898. O deset let později je ve Valašském Meziříčí založena státem dotovaná Zemská gobelínová a kobercová škola s dílnou přestěhovanou ze Zašové, které byl Schlattauer ředitelem až do smrti. V dílně vznikaly nástěnné koberce podle návrhů samotného Schlattauera, ale i jeho přátel, dalších umělců z okruhu malířství, sochařství i architektury,

[68] Srov. KRAMÁŘ, Josef. Valašský Koperník Antonín Ballner. *Obelisk* [internetový portál, online]. 2004, 12/04(19) [cit. 2017-9-19]. Přístupné z: *<http://www.obeliskval.cz/starsi/19_04/posledni/his_1.htm>*

[69] Srov. *Šumná města.* 39. díl. Šumné Valašsko. [epizoda z dokumentárního cyklu] Režie Radovan LIPUS. Česko, 2004.

kteří byli taktéž spjati s prostorem Valašska. Byli to například Hanuš Schwaiger, Dušan Jurkovič, Jan Kotěra, Joža Uprka a další. Dílna zanedlouho rozšířila své pole působnosti mimo koberce i k jiným bytovým doplňkům (např. paravány, potahy nábytku, polštáře, dámské kabelky).[70]

Po Schlattauerově smrti nadále funguje spolupráce mezi manufakturou a výtvarníky. Do produkce ve třicátých letech se promítá tvarová i barevná jednoduchost spojená s funkcionalismem, který někteří z tvůrců návrhů, architekti a absolventi místní Odborné školy pro zpracování dřeva ve své tvorbě často aplikovali. V té době jsou v oblibě také malé gobelínky s přírodními nebo pohádkovými motivy určené pro dekoraci běžných domácností. Během obou válek výroba stagnuje z důvodu nedostatku materiálu k tkaní, ale po roce 1948 je činnost rozšířena i na restaurování historických gobelínů. V roce 1958 je na výstavě Expo 58 v Bruselu oceněna tapiserie Ludmily Kybalové *Piková dáma*. V sedmdesátých a osmdesátých letech se tvoří zejména zakázky pro státní podniky, opony divadel a kin, obřadní síně apod. Na počátku devadesátých let se stává ředitelem Jan Timotej Strýček, jenž je manufaktuře ředitelem dodnes. Mimo svou vlastní tvorbu však dává impulz k zahájení projektu Actual Textile Art, který má za cíl obnovit spolupráci mezi dílnou a současnými výtvarníky. V následujících letech se vyrábějí velké cykly pro výzdobu Parlamentu ČR a Senátu ČR, stále se restaurují staré tapiserie a pořádají se výstavy u nás i v zahraničí (Holandsko, Japonsko).[71]

V současnosti je možnost se v manufaktuře přihlásit na kurz tkaní anebo navštívit Živé muzeum gobelínů, které umožňuje prohlédnout si dílny za plného provozu. Návštěvníci se mohou podívat, jak se tká gobelín nebo jak se pracovalo s historickými stroji, ale mnoho věcí si mohou vyzkoušet i sami. Součástí je také Schlattauerova kavárna vybudovaná ve stylu vzniku vystavených gobelínů.

---

[70] Srov. BEDNÁŘ, Václav. Rudolf Schlattauer. *Turistické informační centrum města Hranic.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-10-19]. Přístupné z: *http://mic.hranet.cz/cs/historie-a-pamatky/vyznamne-osobnosti/schlattauer-rudolf.html*>

[71] Srov. Z historie dílen ve Valašském Meziříčí. In: *Moravská gobelínová manufaktura.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-10-24]. Přístupné z: <*http://www.gobelin.cz/muzeum/cs/historie*>

UMĚLECKO-DIDAKTICKÁ ČÁST

3. Výtvarná inspirace

K tvorbě vlastního ilustrovaného průvodce mě inspirovala zejména tvorba umělců Miroslava Šaška, Petry Josefiny Stibitzové a Beatrice Alemagna. Jejich výtvarnou produkci sjednocuje nejen jejich zaměření na dětskou ilustraci, ale také citlivá popisnost, jež je pro ně typická. V následujících podkapitolách popíši jejich osobnosti, specifika tvorby a také momenty v jejich díle, které byly pro mě osobně nejinspirativnější.

3.1 Miroslav Šašek

Malíř, ilustrátor a spisovatel Miroslav Šašek se narodil roku 1916 v Praze. Na ČVUT studoval architekturu, kresbu a malbu u Oldřicha Blažíčka. Podnikl mnoho studijních cest do různých evropských zemí (např. Anglie, Francie, Belgie) a ve třicátých a čtyřicátých letech se věnoval zejména ilustraci knih, kresbě karikatur a vtipů do Svobodného slova, Českého slova a Večerníku a některým z týdeníků dělal i grafickou úpravu. Na konci čtyřicátých let odcházejí s manželkou do Paříže, kde začíná studovat na Ecole des Beaux Arts a získává zde první zkušenosti s tvorbou turistického průvodce pro děti. Po únoru 1948 se rozhodne emigrovat a v dalších letech pracuje pro rádio Svobodná Evropa. Najednou se stává hlasatelem, hercem, recitátorem i zpěvákem, ale pro rádio stále kreslí obrázky na letáky, které jsou prostřednictvím balónů dopravovány na území Československa. Spolupracuje také s mnoha exilovými nakladatelstvími a časopisy, kterým dělá grafickou úpravu. Po návratu do Paříže dokončuje průvodce, kniha *This is Paris* vychází poprvé v roce 1959 v nakladatelství Allen v Londýně a brzy poté i v mnoha dalších zemích po celém světě. Knihy z edice *This is* byly překládány do jazyků celého světa, avšak v českém prostředí být vydávány nemohly, protože Šašek emigroval. Jeho titul *To je Paříž* byl u nás vydán teprve v roce 2013.[72]

Většina titulů Miroslava Šaška vesměs představuje velká světová města či rovnou země. Ukazuje v nich nejdůležitější památky, ale i jiná zajímavá místa či věci typické svou ojedinělou atmosférou. Prostředí Mnichova je nervózní z všudypřítomného větru föhnu, Londýn je zahalen v mlze a Benátky jsou zalité sluncem. Svou vysokou stylizací dosahující téměř

[72] Srov. Život. In: *Sasek Foundation.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-24]. Přístupné z: *<http://www.sasekfoundation.eu/>*

abstrakce zobrazuje domy, stromy, auta a lidi. V jeho knihách máme možnost být v centru dění, s humorem zachycuje krátké okamžiky a komponuje je do poetických celků. Perspektiva je někdy reálná, jindy ji ohýbá podle svých potřeb. Texty jsou krátké a zlomkovité, ale přesto výstižné. Šaškovy knihy se spíše prohlížejí, než čtou, ale jeho svérázný autorský styl si získá každého, dítě i dospělého.

3.2 Petra Josefína Stibitzová

Tato mladá česká ilustrátorka narozená roku 1988 je pravděpodobně nejznámější pro svůj výtvarný doprovod titulu *Holub Kolumb* (2013), který je také tak trochu zeměpisným průvodcem. Autorka textu Emma Pecháčková vypráví příběh holuba, který se zamiluje do ptačí operní pěvkyně a putuje za ní přes celý svět. Dochází k veselým i dojemným okamžikům, které právě ilustrátorka poutavě dotváří po svém. Využívá pouze jasných kontrastních odstínů žluté a tyrkysové barvy a jednoduchých různě širokých linií připomínajících neučenou dětskou kresbu. Vztah Stibitzové k barvám je v jejím medailonku na webu nakladatelství Meander, s nímž spolupracuje, popsán takto: *„Vstává brzy ráno, kdy je Berlín nejhezčí, všechno vypadá modře. Vůbec má ráda barvy, vždycky obdivuje barevnou zeleninu vyskládanou na regálech vietnamských zelinářství.“*[73] Umělkyně totiž k barvě přistupuje opravdu s citem. O tom přesvědčuje také její další umělecký počin, na kterém spolupracovala s autorem textu Vratislavem Brabencem, *Pajasan* (2016). Jitka Zítková se o práci s barvou v této knize vyjádřila tímto způsobem: *„Pozoruhodnější než úsporný text je na knize schopnost autorky komiksového ztvárnění Petry Stibitzové přetavit myšlenkovou náplň do koncepčně kompaktního a oku barevně přívětivého výtvarného celku. V něm se převažující kresebné narativy střídají s několika celostránkovými ilustracemi, dotvářejícími atmosféru blízkých i vzdálených míst. Užití pouze šedočerného a oranžovohnědého odstínu se jeví jako barevná vizualizace šera a světla (nebo spíše pološera), protikladů odrážejících základní pocitový rozpor celé knihy. Tlumená barevnost zároveň dává vyniknout jemnému humoru kreseb.“*[74]

---

[73] Petra Josefína Stibitzová. In: Meander. [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-25]. Přístupné z: *<http://www.meander.cz/petra-josefina-stibitzova>*

[74] ZÍTKOVÁ, Jitka. Brabenec, Vratislav; Stibitzová, Petra Josefína: Pajasan. *Iliteratura.cz* [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-23]. Přístupné z: *<http://www.iliteratura.cz/Clanek/37319/brabenec-vratislav-stibitzova-petra-josefina-pajasan>*

3.3 Beatrice Alemagna

Tato italská ilustrátorka a spisovatelka se narodila roku 1973 v Boloni a nyní žije v Paříži. Za svých více než třicet ilustrovaných knih známých po celém světě získala ocenění jako White Ravens Award nebo Golden Baobab, ale i to nejprestižnější za celoživotní dílo, Cenu Hanse Christiana Andersena. Letos její knihu *On a Magical Do-Nothing Day* (2017) periodikum The New York Times zařadilo do seznamu třiceti nejlepších dětských ilustrovaných knih roku 2017.

Alemagna je vzdělaná autodidakticky a jak sama uvádí, všechno, co nyní ve své tvorbě využívá, se naučila skrze ilustrování knih a experimentování u sebe doma.[75] Na podkladech a výtvarných přípravách pro knihu *The Wonderful Fluffy Little Squishy* (2014) strávila šest let práce. Děj knihy vypráví o pětileté dívce Eddie, která si myslí, že jako jediný člen rodiny nemá pro nic vlohy. Pak ale zaslechne, že bude mít maminka narozeniny a uvědomí si, že je to její příležitost. Rozehrává se velká cesta za hledáním dokonalého dárku. V sousedství navštíví všechny své známé přátele, tedy floristku, majitelku módního butiku, obchodníka se starožitnostmi a další. Při hledání perfektního dárku hledá sama sebe a objevuje všechny své zvláštní dary, jež se teprve učí ocenit. Kniha je pro autorku vzpomínkou na dětství, kdy vstupovala do obchodu plného věcí, které teprve čekají na objevení, strávila proto mnoho času v obchodech, kde hledala inspiraci. Nesnaží se o preciznost, ale o zkoumání nepoznaného, změnu a vývoj, proto na svých dílech pracuje tak dlouho a přepracovává je. Vyhýbá se estetickým pravidlům předem stanoveným konvencím, míchá techniky a tvoří koláže. Autorčiny knihy jsou plné protikladů, velké formáty hovoří o maličkostech, velkolepé činy často vycházejí z drobných každodenních okamžiků.[76] Celistvé ilustrované celky plné textur, rozmanitých vzorků a výbuchů barev podtrhují mnohovrstvou atmosféru jejích prací.

---

[75] ALEMAGNA, Beatrice. In: FELIU, Emmanuel. Beatrice Alemagna. *Picturebook makers.* [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-26]. Přístupné z: <*http://blog.picturebookmakers.com/post/118767818346/beatrice-alemagna*>

[76] Tamtéž.

4. Technika a zpracování ilustrovaného průvodce

Cílem ilustrovaného průvodce, který jsem pojmenovala *Valmezník*, je přiblížení města Valašského Meziříčí turistům, ale i domácím, kteří se o svém městě chtějí dozvědět více. Před jeho tvorbou bylo třeba shromáždit informace o historii města i o jeho památkách, jež se staly základní bází pro obsah knížky. Ta byla koncipována pro děti ve věku 9 až 13 let, což bylo třeba si stanovit před začátkem tvorby, abych mohla náročnost i délku textů přizpůsobit cílovým recipientům. V průvodci jsou zahrnuty i tři jednoduché aktivizační činnosti (hledání správné barvy fasády podle skutečných domů a následné vybarvování, poznávání stromů podle listů a vyřazování nehodících se prvků). Dva první úkoly jsou využitelné i pro děti mladšího věku, než je stanovená cílová skupina. Naopak děti starší mohou vyhledávat neznámá slova v textu ze slovníku zařazeného na konec knihy. Dospělí získají základní informace o nejzajímavějších památkách ve městě a mohou se pobavit u slovníku dodnes používaných valašských slov, jenž je taktéž řazen na konec. Finální rozsah knihy je čtyřicet stran.

Před zahájením tvorby ilustrací bylo třeba si vytyčit, které pamětihodnosti do průvodce zahrnu. Jelikož jsem usilovala o tematickou různost, skombinovala jsem historické i moderní stavby, zajímavá přírodní místa i krátké povídání o znaku a logu města. Strukturu knihy jsem rozdělila na tři pomyslné celky odpovídající centru města, jeho severu a jihu. Celé putování je uvedeno jednoduchou mapkou, v níž jsou vyznačena všechna zastavení.

Vytvořila jsem 15 celostránkových ilustrací a 26 ilustrací středního a drobného charakteru. K tvorbě jsem využívala fixy na vodní i lihové bázi různých barev, velikostí, šířek i typů hrotů, což dodávalo kresbě buď optickou strukturu, nebo naopak lehkost akvarelu. Tato technika je svěží a moderní a dodává zobrazovaným památkám punc jinakosti. Některé kresby jsou provedeny barevně, jiné pouze černobíle, finální podobě knihy to dodává lehkost a zároveň to vede k udržení pozornosti. Zobrazované reálie jsou stylizované a perspektiva často deformovaná, velké barevné plochy se střídají s jemnými detaily.

Po zhotovení kreseb fixy na papíry velikosti A4, došlo k jejich naskenování do počítače a jejich následné úpravě. V grafickém editoru Adobe Photoshop jsem ilustrace vyčistila a zvýšila jas a kontrast snížený procesem skenování. Sazba knihy a kompozice ilustrací do textu byla provedena v programu Adobe InDesign. Zvolené dvanáctibodové serifové pís-

mo Minion Pro je jednoduché a dotváří knihu s ilustracemi jako jednotný celek. Obálka je složena ze vzorku vytvořeného z rozkrájených typických valašských koláčů, frgálů, a kompozice z písmen, která člení název *Valmezník* na tři slabiky. Toto vyobrazení je inspirováno skutečným logem Valašského Meziříčí, jež pro město vytvořilo Studio Najbrt. Finální velikost průvodce je 210 × 148 mm a použitá vazba je kroužková. To dodává snadnost manipulace při využití v terénu.

5. Využití v praxi

Využití ilustrovaného průvodce je mnohostranné. Je zde možnost prodat jej do informačního centra, kde by byl k zakoupení pro veřejnost, jelikož je to první místo, kam noví návštěvníci města zavítají. Logické řešení je jeho koupě rodinou, která si udělá do Meziříčí výlet. Mapka rodiče vede po nejzajímavějších památkách, takže nic podstatného neopomenou, zároveň si mohou prohlížet obrázky s malými dětmi, které mohou být zabaveny jednoduchými aktivitami, nebo s dětmi staršími, jež už mohou více pracovat s textem a vyhledávat pojmy v zařazeném slovníčku. Nabízí se také využití pedagogy s dětmi na školním výletě, kdy je možnost některé ze stran knížky okopírovat a namnožit a eventuálně si z ní vybrat památky, jež by dětem rádi představili blíže. Použít jej ale mohou i rodiče s dětmi místními, které jistě o všech pamětihodnostech nevědí vše.

Průvodce je koncipován jako obecné seznámení s Valašským Meziříčím, proto se může zdát, že jednotlivým památkám není věnováno příliš mnoho prostoru. Vhodné by proto bylo k jednotlivým místům vytvořit například ještě pracovní listy či aktivní knížky věnující se podrobněji jedné památce. Průvodce zároveň ukazuje pestrost meziříčské architektury, co se stylů týče, proto je zde možnost například pro učitele výtvarné výchovy navštěvovat s dětmi jednotlivá místa podle historicko-uměleckých ér, například prohlédnout si zámek Kinských, jestliže právě vyučuje o klasicismu, či se seznámit s Kupkovou vilou, probírá-li se funkcionalismus apod. Návštěva těchto míst tak může být vhodnou motivací, před studiem takto zaměřených tematických celků.

ZÁVĚR

Cílem doplňující teoretické části diplomové práce bylo zmapování situace ve výtvarném doprovodu české dětské knihy od devadesátých let po současnost. To jsem ve své práci považovala za podstatné, jelikož jsem se tvorbou výtvarného doprovodu textu sama zabývala, a ztotožňuji se s komentářem Martina Reissnera v jeho publikaci *Ilustrace*: *„Všechny relevantní vzdělávací systémy počínaje edukačními principy Komenského zohledňují krásnou dětskou knihu jako nástroj vysoce efektivní, humanizující a upevňující pozitivní estetické hodnoty stejně jako edukační metodické a didaktické cíle.“*[77] Přiblížila jsem proto produkci nakladatelství pro dětskou literaturu a popsala různé tendence v ilustraci knih pro dětské recipienty, které jsem doplnila o příklady současných tvůrců. Zjistila jsem, že tvorba pro děti v tomto období byla velmi proměnlivá a této situaci ani nepomáhá fakt, že v českém prostoru neexistuje stabilní platforma, jež by se zabývala kritikou či teoretickými náhledy na tuto problematiku, na niž by se mohli rodiče, pedagogové i jiní zájemci obracet jako na rádce, které knihy jsou vhodné ke vzdělávání a kultivování dětí.

Cílem stěžejní části diplomové práce byla tvorba vlastního ilustrovaného průvodce pro děti. Před započetím samotného tvůrčího procesu bylo třeba shromáždit vhodnou literaturu zabývající se historií a památkami Valašského Meziříčí, jež bylo cílem zprostředkování. Poté jsem nakreslila okolo třiceti různorodých ilustrací, k jejichž tvorbě jsem využila fixů různých velikostí i typů hrotů na vodní i lihové bázi. Ty byly doplněny o texty, jejichž rozsah i formulace byly voleny pro recipienty ve věku 9 až 13 let. Výsledný ilustrovaný průvodce pojmenovaný *Valmezník* může být využit rodinou či školní skupinou k získání základních informací o nejzajímavějších místech ve Valašském Meziříčí.

Volba tohoto tématu byla motivována zejména mým osobním vztahem k městu, v němž jsem prožila téměř celý život. Vzdělávání je dnes směřováno spíše k evropským a globálním souvislostem, mladí lidé se učí různým cizím jazykům a je na ně apelováno, aby získávali zkušenosti také v zahraničí. To je zajisté důležité, avšak nemělo by se zapomínat ani na témata lokální. Vedení již malých dětí k pozitivnímu vztahu nejen ke své rodné zemi, ale i k obci, by mělo být samozřejmé a ne považované za izolacionismus.

---

[77] REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015, s. 24.

LITERATURA A PRAMENY

Literatura

BARTOŠOVÁ, Dominika. *Petr Sís – Zeď: Specifika funkce ilustrace v intencionální literatuře.* Brno 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy.

BOROVIČKA, Milan, Ladislav BALETKA a Jiří FOJTÍK. *Valašské Meziříčí.* Ostrava: Profil, 1973.

FLEKAČOVÁ, Martina. *Architektura a urbanismus Valašského Meziříčí ve dvacátém století.* Olomouc 2011. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra dějin umění.

CHROMEC, Josef. *Vítejte nám ve Valašském Meziříčí: informativní příručka-průvodce.* Valašské Meziříčí: Osvěta, 1947.

KNITLOVÁ, Michaela. *Obrázková kniha v literatuře pro děti a mládež v 90. letech a současnosti.* Brno 2008. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra české literatury.

REISSNER, Martin. *Ilustrace: pohledy na výtvarný doprovod české dětské knihy = Illustration : insights into illustrations to accompany Czech children's books.* Brno: Moravské zemské muzeum, 2015. ISBN 978-80-7028-439-1.

URBANOVÁ, Svatava. *Pohyby = Movimientos.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2010. Spis OU. ISBN 978-80-7368-753-3.

URBANOVÁ, Svatava. Prostor pro aktivní konkretizaci. *Ladění.* 2007, č. 3, s. 9.

URBANOVÁ, Svatava. *Sedm klíčů k otevření literatury pro děti a mládež 90. let XX. století: (reflexe české tvorby a recepce).* Olomouc: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-185-9.

Prameny

Albatros. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.albatros.cz/uvod/*>

Český rozhlas. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.rozhlas.cz/*>

Egmont Publishing. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.egmont.cz/uvod/*>

FolklorWeb.cz. [internetový portál, online]. Přístupné z: < *http://www.folklorweb.cz/*>

IDNES.cz/Zlínský kraj. [internetový portál, online]. Přístupné z: < https://zlin.idnes.cz/>

Iliteratura. [internetový portál, online]. [cit. 2017-11-3]. Přístupné z: <*http://www.iliteratura.cz/*>

Ilustrátoři. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.ilustratori.net/*>

Knihovna Valmez. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*https://www.mekvalmez.cz/*>

Kulturní zařízení Valašské Meziříčí. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.kzvalmez.cz/*>

Meander. [internetový portál, online]. Dostupné z: <*http://www.meander.cz/*>

Místopisný průvodce po české repulice. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*https://www.mistopisy.cz/*>

Moravská gobelínová manufaktura. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.gobelin.cz/*>

Národní památkový ústav. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://ftp.npu.cz/*>

Obelisk [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.obeliskval.cz/*>

Picturebook makers. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://blog.picturebookmakers.com/*>

Popokatepetl. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.popokatepetl.cz/popokatepetl.html*>

Renáta Fučíková. [internetový portál, online]. Přístupné z: < *http://www.renatafucikova.cz/*>

Římskokatolická farnost Valašské Meziříčí. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://farnost-valmez.cz/*>

Salašnictví. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.salasnicke.estranky.cz/*>

Sasek Foundation. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.sasekfoundation.eu/*>

Šumná města. 39. díl. Šumné Valašsko. [epizoda z dokumentárního cyklu] Režie Radovan LIPUS. Česko, 2004.

Turistické informační centrum města Hranic. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://mic.hranet.cz/*>

Vsetín. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*https://www.mestovsetin.cz/*>

Východní Morava.cz. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://www.vychodni-morava.cz/*>

Základní škola pro sluchově postižené ve Valašském Meziříčí. [internetový portál, online]. Přístupné z: <*http://zs.val-mez.cz/*>

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Obr. 1: Renáta Fučíková, *Bez názvu*, 2006, akvarel na papíře, 320 × 500 mm. Přístupné z: *<http://www.zlatastuha.cz/galerie/knihy/91/dvorak6b.jpeg>* nebo
FUČÍKOVÁ, Renáta. *Tomáš Garrigue Masaryk.* Praha: Práh, 2006. Největší Češi. ISBN 80-7252-152-7.

Obr. 2: Petr Sís, *Bez názvu*, 2007, kombinovaná technika, 310 × 470 mm. Přístupné z: *<http://www.address.cz/data/www.sanquis.cz/files/2836.jpg>* nebo
SÍS, Petr. *Zeď: jak jsem vyrůstal za železnou oponou.* Praha: Labyrint, 2007. ISBN 978-80-86803-12-8.

Obr. 3: Petr Nikl, *Bez názvu*, 2007, pastelka na papíře, 300 × 220 mm. Přístupné z: *<1url.cz/vt07b>* nebo
NIKL, Petr. *Záhádky.* Praha: Meander, 2007. Modrý slon. ISBN 978-80-86283-57-9.

Obr. 4: Tereza Říčanová, *Bez názvu*, 2011, tempera na papíře, 160 × 160 mm. Přístupné z: *<https://penandoink.files.wordpress.com/2013/03/goats-003.jpg>* nebo
ŘÍČANOVÁ, Tereza. *Kozí knížka.* Praha: Baobab, c2005. ISBN 80-903276-6-4.

Obr. 5: Jiří Franta, *Bez názvu*, 2014, kombinovaná technika, 325 × 480 mm. Přístupné z: *<1url.cz/jt07c>* nebo
HORÁK, Ondřej a Jiří FRANTA. *Proč obrazy nepotřebují názvy.* Praha: Labyrint, 2014. ISBN 978-80-86803-28-9.

Obr. 6: Miroslav Šašek, *Bez názvu*, 1959, akvarel na papíře, 200 × 400 mm. Přístupné z: *<https://www.citarny.cz/images/stories/ilustrace/sasek/sasek_1.jpg>* nebo
ŠAŠEK, Miroslav a Juraj HORVÁTH. *To je Paříž*. Praha: Baobab, 2013. To je--. ISBN 978-80-87060-69-8.

Obr. 7: Petra Josefína Stibitzová, *Bez názvu*, 2013, kombinovaná technika, 220 × 180 mm. Přístupné z: *<1url.cz/ktvLr>* nebo
PECHÁČKOVÁ, Emma. *Holub Kolumb.* Praha: Meander, 2013. Modrý slon. ISBN 978-80-87596-22-7.

Obr. 8: Beatrice Alemagna, Bez názvu, 2015, kombinovaná technika, 298 × 444 mm. Přístupné z: <1url.cz/btvLJ> nebo
ALEMAGNA, Beatrice. The Wonderful Fluffy Little Squishy. New York: Enchanted Lion Books, 2015. ISBN 1592701809.

Obr. 1:

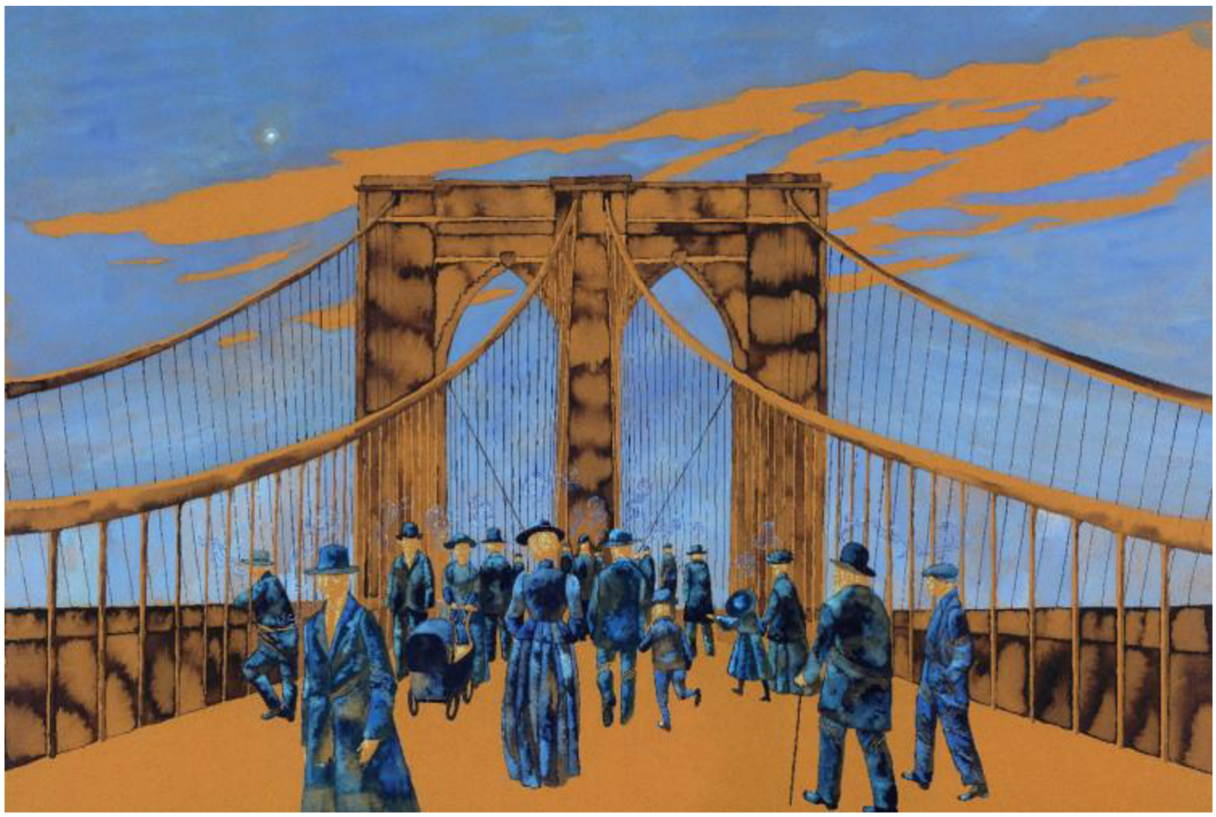

Obr. 2:

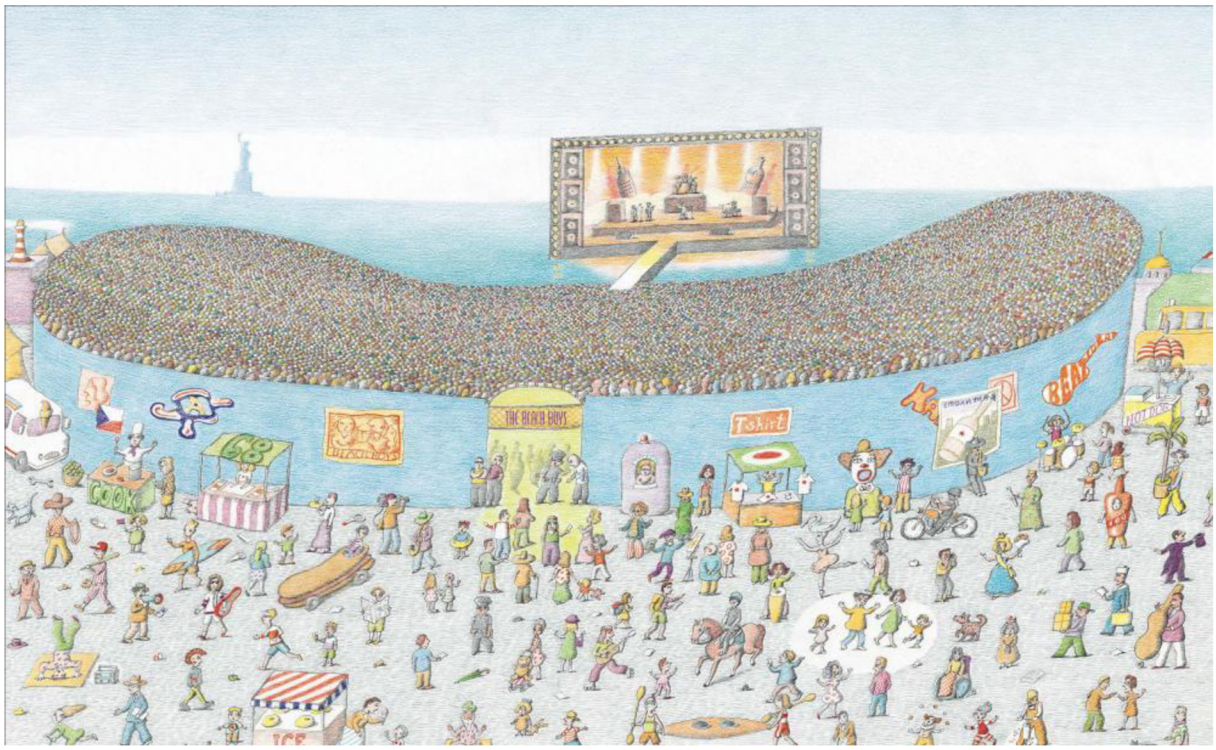

Obr. 3:

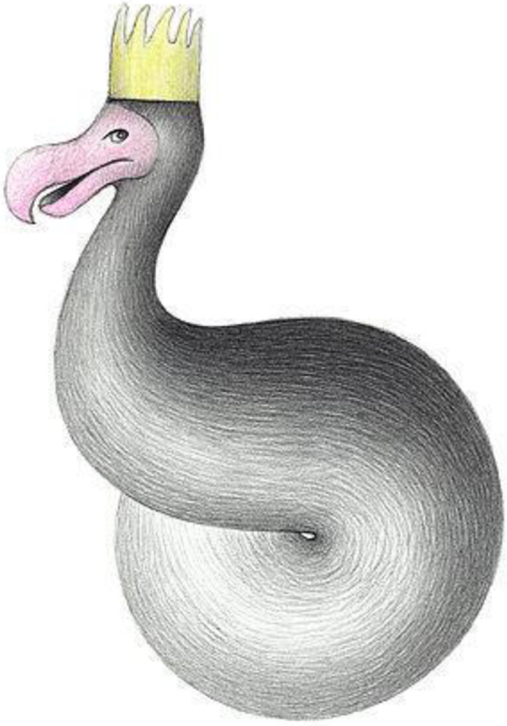

Obr. 4:

Obr. 5:

MODERN
POSTMODERN
BOOK
FACEBOOK
RENOIR
TICKETS
VSTUPENKY
EATNA
Campbell's
TOMATO
SOUP
ANDY
WARHOL

Obr. 6:

Obr. 7:

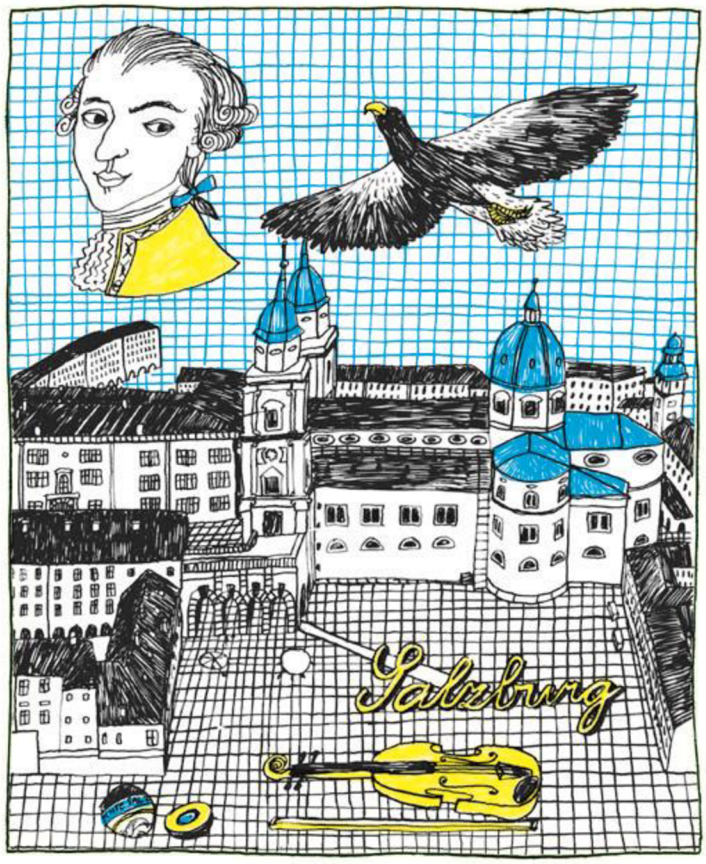
Salzburg

Obr. 8:

ANIMAUX AU CHAT SAUVAGE
ECOLE
BLOUSES
Bar
PAPETERIE
JOUETS
Salon de Coiffure
BARBIER